

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal költ.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben naem az átvétel:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

NAGYVÁRAD, szeptember 6.

A képviselőház föloszlatása.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök tegnap felelt Szederkényi Nándor képviselőnek interpellációjára a t. Ház föloszlatása tárgyában. Országgyűlésről szóló tudósításunk alább terjedelmesen közli a miniszterium fejének választát.

A ki elolvasta előző számunk erre vonatkozó táviratát, az akár ne is nézze meg báró Bánffy beszédét, mert mind a kettő ugyanazt tartalmazza.

Van azonban mégis oly kijelentés is az utóbbiban, mely látszólag újat mond. Azt állítja ugyanis, hogy a föloszlatásra nézve semmi előterjesztést sem tett a koronának.

Ez csak az utóbbi időre vonatkozik, mivel kétségbevonhatatlanul tény, hogy korábban megtette ezt az előterjesztést, de nem kapván kielégítő választ, az egész ügyet elejtette ahelyett, hogy levonta volna annak eléggé érthető következményeit. És ez lehetett oka annak is, hogy végképpen elállott attól, hogy ily előterjesztést megkockáztasson.

Ebben már most bizvást meg lehet nyugodni, amint maga az interpelláló

Szederkényi Nándor képviselő is tudomásul vette a miniszterelnök választát.

Az ország közvéleménye azonban nem fogja az interpelláló képviselő példáját követni. Miért? Egyszerűen azért, mert csakis tévedésen alapulhat báró Bánffy kormányelnöknek ama kijelentése, hogy nem foglalkozott volna a képviselőház feloszlásának kérdésével.

Ez hihetetlen; még pedig azon oknál fogva, mert az már a második interpelláció ez ügyben rövid négy hónap alatt. Már pedig b. Bánffy miniszterelnökről sem merjük feltételezni, hogy ugyanegy ügyben hozzáintézett interpellációkra *kétrendbeli* választ adjon anélkül, hogy foglalkozzék magával a kérdéssel, melyről *mindkét* válasza szólt.

Nehogy azonban sajtó-pört akaszszon a nyakunkba, inkább hajlandók vagyunk elhinni, hogy tényleg sohasse foglalkozott a kérdéssel és mégis két ízben nyilatkozott róla az ország törvényhozó testülete előtt.

Akár így, akár amugy álljon a dolog, annyi bizonyos, hogy az összes félhivatalos sajtót, a *Nemzet*-től s *Pester Lloyd*-tól kezdve a *Körösparti Értesítő*-ig nem érthette volna nagyobb czáfolat a miniszterelnök eme nyilatkozatánál.

Ezek a liberális lapok cikkeztek napról napra a föloszlatásról s igyekeztek izgatottságban tartani az országot és aggodalomban a független gondolkodásu honpolgárokat. Ha terünk engedné, hasábszámra idézhetnők a csattanós félhivatalos közleményeket ez ügyben, amelyekben mindig a kormányra, illetőleg a kormányelnökre történik hivatkozás.

Ez rút játék volt a közönséggel, ha eme közlemények nem voltak sugalmazva; ellenben ha valóságon alapultak, akkor báró Bánffy miniszterelnök csufosan cserben hagyta egész sajtóját.

Kiváncsiak vagyunk már most a kormánylapok cikkelyeire, melyekben a kormány fejének legújabb kijelentése következtében vissza fogják szivni előbbi nagy hangú közleményeiket.

De komolyan ezeket nem lehet venni. A higgadt közönség nem is fogja feledni ezt a kézzel fogható ellenmondást és óvakodni fog a félhivatalos sajtó Lüge-wacker-eitől.

Báró Bánffy pedig megnyugodhatik babérain: oly sikert még államférfiu nem ért el, mint ő, aki nem foglalkozik egy kérdéssel, amelylyel *félesztendő óta mindenki foglalkozott Magyarországon.*

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kassai Szent Erzsébet templom.

— A dóm mai fölszentelése alkalmából. —

Irta:

Dr. NÉMETHY GYULA.

Grünwald Béla a Régi Magyarország című munkájában, minden liberális elfogultsága mellett is a legnagyobb elismeréssel szól a múlt század főpapjairól, akik az elpusztított Magyarország újjáalkotásában annyi buzgósággal fáradoztak. Valóban a kath. egyház kulturális munkája magyar földön, a két utolsó század alatt, bámulatos. Mi ezuttal e kulturának csak egy ágára szorítkozunk: az egyházi monumentális építészetre. Manapság épen nem kell szégyenkeznünk, ha székes templomunkat veszi szemügyre az utazó idegen. Akár a *szombathelyi* márványban gazdag, páratlan Maulpertsch-féle freskókkal ékes, akár színhangulatra, belső összbenyomásra egyetlen *nagyvárad*i székesegyházat, akár *Pyrker* érsek alkotását, az *egri* nagy templomot, akár az *esztergomi* hegytetőn pompázó kolosszális Propyleumával oly fölséges, belől márványtól csillogó, szoborművekkel ékes bazilikát, akár a négy tornyu, fölséges, gazdag egyházi stílusban épült, szebbnél-szebb falfestmények szemképrázató sorával bővelkedő *pécsi* dómot tekintjük;

tisztelettel kell meghajolnunk a múlt és jelen munkája előtt.

Egy stílyirány volt, amelyben nem tudunk, a legutolsó időkig harmonikus alkotásu monumentális egyházat fölmutatni s ez épen az egyházi stílyek disze, virága: a csúcsives stíly. Am de a kilenczvenes évek e hiányt is kipótolták; a millenniumi istentiszteletet immár Mátyás király új ifényben ragyogó, budavári templomában tarthattuk s ugyancsak a millenniumra szenteljük föl újra a nagyjában átalakított *kassai dómot*.

A kassai Sz. Erzsébet-egyház, 1804. óta székesegyház alapját V. István királyunk vetette meg 1260—1210 között s azt az akkor már szentté avatott diéső emlékü nagynénjének Árpád-házi Sz. Erzsébetnek tiszteletére szentelte; akkortájt, a tatárjárás után Thüningiából bevándorlott németekkel volt tele Kassa városa, kiknek kettős okuk lehetett a felejthetetlen királyleány emlékét tisztelni s szívök bizonyára büszkén dobogott fel, hogy akinek emlékét csodás szentségét már akkor büszkén hirdette az oly hamar fölépült gyönyörű marburgi templom*, annak új hazájukban Magyarországon is emelkedik diszes egyház tiszteletére. Nem csuda, ha ez a magyar királyleány tiszteletére emelt egy-

* 48 év alatt épült föl, ami egyetlen a középkori templomok építésének történetében.

ház legnagyobb királyaink pártfogóinak örvendett. Róbert Károly neje, maga is Erzsébet, nem feledve egyrészt a kassai polgároknak hűségét sem, melyet válságos napokban férje iránt tanusítottak, másrészt kétségkívül Sz. Erzsébet iránt való tiszteletből is egyik legkiválóbb Maecenása volt a templomnak. Az ő műve a többi közt a gyönyörű északi kapu is; de Nagy Lajos és Zsigmond király is jelentékeny összeggel járultak építéséhez. A XV. század derekán tehát már nem hiányzott a kassai templom diésőségéből más mint a tudós, művelt, hatalmas Mátyás király pártfogása. A nagy király hogyné járult volna örömmel a már akkor oly szépen fejlődő egyház alkotásához? A két torony, a kapuk, de főleg a gyönyörű s messze földön páratlan szentségház kétségkívül a nagy király költségén épültek.

A dóm története Mátyástól kezdve szomorú hanyatlás képét tárja elénk. Az 1556-iki tűzvész után kapta a nagy északi torony a templom stílyjétől annyira elütő disztelen renaissance sisakot; a közelmúlt századok épen csak-hogy föntartották az elődök gyönyörű alkotását.

Csak a jelen század második felében, főleg Henszlmannak a dómról szóló nagy illusztrált műve Kassa városának ő német stíly templomai Pest. 1846) hatása alatt fordult a közfigyelem hazánkban a csúcsives stíly alkotása felé.

Szülők
b. figyelmébe! **czipők, kalapok, ingek, gallérok és kézelők, zsebkendők, harisnyák,**
Telefon!

Iskola év kezdetére gyermekeknek

legjobb minőségben és legolcsóbb árban

Lapunk mai száma 10 oldal.

Fábry Testvéreknél

NAGYVÁRADON
Olaszi, Fő-utca, Rimanóczy-ház,
szerezhető be. 3-5

Uj gör. kath. püspökség.

Bánffy b. kormányelnök tegnap felelt a képviselőházban arra az interpellációra, melyet már régebben intézett Kovács J. képviselő a hajdu-dorogi gör. kath. püspökség felállítása ügyében.

A választ országgyűlési rovatunkban közöljük.

Itt csak arra utalunk, amit már évek hosszú során át hangoztatunk, hogy a magyar nyelvű liturgia fölvetése magát az alapjában vett jó buzgalmat veszélyezteteti most is.

Ha ezt nem tették volna ez ügy barátai, ma Bánffy b. sem tehetné volna függővé annak sikerét a magyar liturgia kérdésének eldőlésétől.

Egyébiránt sajnáljuk, hogy a miniszterelnök nem tartotta föl a döntést az egyedül illetékes tényezőknek: az egyház fejének és az apostoli királynak.

Mert utóvégre is, ez nem lehet kortes-kérdés, melyet egy magát tisztán pártkormányának tartó miniszterium volna hivatva eldönteni.

Nagyon csalódik az egyházpolitikai radikális mai kormánya, ha azt hiszi, hogy ezzel a magyar nyelvű liturgiával rést üthet a gör. szertartásu ruthén katolikusok hithűségén. Mert ezek épp úgy szeretik a magyar állam nyelvét, mint kath. vallásukat. Amely hogy összefér egymással, arra nézve legcsattanósabb maga a magyarországi katolikus egyház, melynek hazafiságát ellenei sem merik kétségbe vonni.

Fölemlítjük még végül, hogy a Kárpátok tövéből, a munkácsi egyházmegyéből, melybe Hajdu-Dorog vidéke is tartozik, ujabban ismét hangok emelkednek a dorogi magyar liturgiájú püspökség felállítása ellen. Nevezetesen a *Kárpáti Lapok* és már előbb a *Kelet* is azt írta, hogy a magyar püspökség fölállítása esetén a régi egyházmegye teljesen oroszszá válik; ami szintén számba veendő.

Osztrák katolikusok IV. kongresszusa.

A nagygyűlés nagy lelkesedéssel fogadta a püspöki kar szövegét, melyet előző számunkban ismertettünk, és Schindler prelátus lelkes felhívására a nagygyűlés hálatelt szívvvel az

episzkopatusnak a jó tanácsokért és dr. Haller biboros hg-érseket kéri fel, hogy a nagygyűlés halálját a püspöki kar előtt tolmácsolja.

Dr. Katschthaler felsz. püspök a salzburgi kath. egyetemről, dr. Deckert plébános a szabadkőműves kongresszusról és dr. Ebenhoch képviselő a *kath. sajtóról* értekezett. Ez utóbbi kijelentette, hogy az a katolikus, ki elhanyagolja a kath. sajtót, az a keresztényellenes mozgalom érdekében cselekszik; aki liberális lapokra fizet elő, elárulja egyházát és hittársait. (Zugó éljenzés.)

Falkenhayn gróf a zsidó sajtó ellen fordul, amely állhatatosan klerikális pártnak nevezi a katolikusokat, holott a kettő közti különbség nagyon világos. A klerikálisoknak sem kell magukat szégyenelni czimük miatt, de a katolikus párt egészen más irányt követ.

Deckert igen élesen beszélt a szabadkőművesség ellen és azt mondta, hogy a kereszténység gyűlölete összefügg a szabadkőművességgel; Magyarországon is a zsidó szabadkőművesek inszenzálták a kulturkampfort.

Schindler dr. a kapitalizmus megszorítását ajánlotta.

A gyűlés végén Haller herceg-érsek kardinális néhány intő szót intézett a gyülekezethez és kihirdette a pápa áldását. Az elnök *Dicsértessék Jézus Krisztus* szavakkal rekesztette be a negyedik katolikus gyűlést.

Orosz s német császár találkozása.

Az orosz czári pár a bécsi látogatás után Vilmos német császárt s nejét látogatta meg. Ambár hivatalosan csak udvariassági okokat hoznak föl e látogatás céljául, mindamellott az egész politikai világ tudja, hogy nemzetközi czélok is forognak itt kérdésben.

Ezuttal nem kíséri a czárt az orosz külügyminiszter, Lobanov herceg sokat vitt magával a sirba. De ez a tény nagyon fontolóra jó most, midőn a két császár egymagában fog értekezni Európa helyzetéről.

A találkozás külsőségeiről a következőket jelentik.

Boroszló városa, a találkozás helye már szeptember 4-én ragyogó dísz öltött abból az alkalomból, hogy I. Vilmos császár szobrának leplezésére a német császári pár oda érkezett és az orosz czári pár is szeptember 5-én oda érkezik a német császár látogatására. Vilmos császár és Augusztia császárné szept. 4-én délután fél 2 órakor érkezett s a katonai

és polgári hatóságok fogadták, a nép pedig lelkesen üdvözölte őket. A megérkezés után Vilmos császár lóháton, a császárné pedig kocsin azonnal az emlékszóbor-térre mentek, a hol Szilézia tartomány elnöke üdvözlő beszédet mondott, amelyben I. Vilmos császárt, mint a béke fejedelmét és mint a háboruk hőst ünnepelte, hűséget fogadott és a jövő nemzedékeket istenfélelemre és hűségre intette. Vilmos császár jeladására ezután lehullott a lepel az emlékszóborról a csapatok és a nép viharos hurrá-kiáltásai közben. A zenekarok a diszindulót játszották és 101 ágyulövés dördült el.

A tartományi elnök köszöntője után a csapatok, utánuk pedig 4000 boroszlói veterán elvonult a császári pár előtt. Az egész városban nagy a lelkesedés. Midőn később a főpolgármester a városházán beszéd kíséretében átnyújtotta a díszserleget, a császár azt válaszolta, hogy Sziléziát mint a királyság egyik legszebb tartományát vette át elődeitől. Szüntelenül gondoskodni fog Szilézia javáról.

A czár és neje Kiewből szept. 4-én este 7 órakor elutazott Boroszlóba. Valamennyi utcában, amerre a czári pár elvonult, óriási embertömeg gyűlt össze. Az udvari vonat a közönség lelkes éljenzése közben indult utnak.

A berlini Reichsanzeiger azt írja, hogy az orosz czári pár ezuttal trónralépte óta első ízben fog német földön időzni. A német nép igaz örömmel eltelve üdvözlö a sok erényben bővelkedő uralkodópárt, III. Sándor czár neves fiát és a felséges uralkodónőt, a ki német törzsből származván, most a vele szomszédos birodalom trónját ékíti a czár oldalán. A jövő napok a felséges vendégek és a császári páruk közt levő szíves vonzalomnak kötelékét még szorosabbra fogják fűzni. Az uralkodó háznak bizalommal telt barátsága legyen mindenkor az a jelszó, a melylyel Németország és Oroszország barátságos és gyakran közös munkában és kulturföldadatok teljesítésének szentelhetik magukat.

(L. távirat.)

Tőzsde-reform.

A tőzsde-reform kérdése a kereskedelmi miniszter által tervezett s a jövő hó folyamán megtartandó szaktanácskozmány révén ismét aktuális. De egyébként is a tőzsde-reform kérdése mindaddig le nem kerül a napirendről, míg törvényhozási uton a tőzsdének oly szervezetet nem adunk, mely azon határok közé szorítja, melyeken belül nem folytathatja majd büntetlenül közgazdasági, de különösen mezőgazdasági érdekeink ellen üzött visszaéléseit.

A b. e. Fábry püspök az ötvenes években belé is fogott az egyház restaurálásába, de nem sokkal több szerencsével, mint aminővel a pécsi dómot restaurálták a század elején. Az egész vállalkozás inkább ártott a szép műnek, mint használt.

Végre 1876-ban Trefort Ágoston kultuszminiszter a híres Schmidt Frigyes tanácsára Steindl Imrét bizta meg a dóm helyreállításával, aki 1877. óta működik e nehéz nagy feladat megoldásán.

A kassai dóm nemes csucsives stýben épült, hazai fogalmak szerint — legalább is akkori fogalmak szerint — nagy arányokban; a francia befolyás, különösen a kereszthajó alkotásánál annyira szembeötlő rajta, hogy éppen nem valószínűtlen az a föltevés, hogy tervezője valamelyik francia építő (talán Villard de Hannecourt) volt. Nem nevezhető ugyan minden tekintetben francia csucsives stýlnek, amennyiben a szentélyt csak két két oldalt övezik kápolnák, azaz a kápolna-koszoru hiányzik, de viszont a kereszthajó kívülről oly határozottan kiemelkedik, a mellékhajók alacsonyabbak a főhajónál s így éppen nem csarnok-templom (Hallenkirche).

A templom külseje hazai fogalmak szerint (csucsives templomaink t. i. szépség, gazdagság, nagyszerűség, plasztikai dísz dolgában egyáltalán nem versenyezhetnek a külföldiekkel), rendkívül díszes, eleven és gazdag alkotásu. A homlokzatot két torony szegélyezi, melyek közül

csak az északi épült ki, az is a templom többi részéhez képest szerény arányokban és díszítéssel; de maga a homlokzat, pompás három kapujával, díszes oromzatával toronyfal támasztó íveivel annál gyönyörűbb látványt nyújt. A templom északi oldala talán még gazdagabb és díszesebb, kapuja mindenesetre a leggyönyörűbb alkotás, összes csucsives templomkapuink között, sőt plasztikai dísz is kiváló. Minden valószínűség szerint Erzsébet királyné, Róbert Károly neje kegyeletét hirdeti sz. Erzsébet iránt, kinek életét több érdekes domborműben állítja elének. Gyönyörű mértművet tüntet elének a belső díszoromzat (Wimperg) amely egy az utolsó ítéletet ábrázoló domborműnek kerete. E kapu oly gyönyörű, hogy a bécsi Sz. István templom egy kapuja sem állja ki vele a versenyt.

A déli oldal architektúrája gazdagabb és elevenebb ugyan az északinál de kapuja kései csucsives formákat mutat s így nem is hasonlítható az előbbihez; végre lehetetlen említés nélkül hagyni a szentély külső záródását, amely négy mellék kápolnával óriási csaknem kilenc ölnyi ablakaival, gazdag toronyfias támasztó íveivel páratlan látványt nyújt s könyedségre formai eleganciájára és gazdagságra fölülmulja a szepesváraljai és csütörtökhelyi gyönyörű kápolnákat is, sőt egyenesen a párizsi Sainte Chapelle-re emlékeztet.

Fájdalom e templom belsejéből hiányzanak az egykori gyönyörű csucsives oltárok s a szó-

szék, melynek maradványait századunk derekán találták meg, az egyetlen szentségház az, amely a középkor remek alkotásaiból megmaradt, mint Mátyás király dicsőségének egyik hirdetője. Alakja a Sz. István tornyához annyira hasonlít, hogy érthető a tréfás mondás: a Sz. István torony benn van a kassai templomban: Henszlman a legtöbb németországi szentségház fölé helyezi azt, főleg azon összhang miatt, mely a mű anyaga és e formák közt van; a németországi művészek ugyanis úgy kezelték a követ, túlfinom és alakításokkal, mintha valamely törekeny, vagy hajlítható anyagból állították volna elő műveiket, kivált a XV. század második felében.

A kassai dóm páratlan helyet foglal el régi műemlékeink sorában; az egri, esztergomi, nagyvárad székese gyházak elpusztulása óta az egyetlen nagyobb szabású csucsives templom hazánkban, elég eredeti, gazdag s díszes arra, hogy a külföld figyelmét is magára vonja s lebilincselje; méltó a dicsőségre, melyet reá Sz. Erzsébet, Róbert Károly, Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás királyaink neve, emléke áraszt, méltó a nemzet áldozatára, legkiválóbb építőink munkájára, mindnyájunk tiszteletére. Adja Isten, hogy minél előbb fölemelkedjék két tornya is, magasabban, merészebben, ékebben mint valaha s hirdesse a hit és művészet elválaszthatatlan dicsőségét!

Mi a tőzsdét közintézménynek akarjuk tartani, de mint ilyen nem állhat oda a spekuláció érdekei kizárólagos védelmére, hanem — nem tekintve ezáltal az értéktőzsde nem kevésbé kifogás alá első szerepét — a gabona kereskedelem megbízható szabályozója tartozik lenni, mely egyformán képviselné a termelőt, a fogyasztót s a közvetítést. Ez utóbbiért persze kijárna neki a tisztességes haszon. A tőzsde túllépte hatáskörét, mikor a közvetítés révén tönkretette a termelőt s megsarcolta a fogyasztót. Innét az Európaszerte megindult mozgalom a tőzsde tulkapásai megszorítására.

Nálunk ezideig mindössze annyi történt, hogy a tőzsdereformot tárgyaló szaktanácskozmányt, melyet — állítólag — a gazdaosztály megnyugtatására hívtak össze, avval az indoklással, hogy a tőzsdéről lévén szó, tőzsde-reformot pedig a tőzsde megkérdése nélkül nem lehet kezdeményezni, elhalasztották öszre. Qui habet tempus, habet vitam, — gondolták a gabona-tőzsdések s a tőzsde legnagyobb pártfogója, a kormány. Csakhogy a tőzsdékre nagyon rossz idők járnak. A kormányok és parlamentek ráuntak arra, hogy türelmes szemléltői legyenek a nemzetközi spekuláció a nemzeti értékek ellen folytatott vandalizmusának s nem törődve a sok óbégatással s fenyegetődéssel, a tőzsdei üzelmeket korlátozó intézkedéseket léptettek életbe. Ezek közül korszakot alkotónak mondható a német törvényhozás ez irányú akciója, mely eltiltja a gabona határidő-üzleteket a német börzéken. Ez kétségkívül nagy csapás a kormányokat s törvényhozásokat befolyásoló mozgó tőke hatalmára. Annál is inkább, mivel a Németországban történeteket buzdító példagyánánt fogják venni mindazokban az országokban, hol gabona határidő-üzletek folytattnak.

Az októberi szaktanácskozmánynak tehát különös súlyt fog kölcsönözni a határidő-üzletek eltörlése Németországban, mely nyomoztatólag fog hatni a börze-matadorokra s bátorítólag a merkantill szellem hatása alatt álló kormányra. Ezt a hatást különben már megéreztek a börzespekulánsok, azért, hogy gyengítsék a németországi események kihatását, a börze szolgálatában álló sajtó útján teletármázzák a világot, hogy a német tőzsde-törvény még mielőtt életbe lépett volna,

mily kedvezőtlen eredményeket szült a kereskedelem forgalmára. Feltéve, hogy ez az állítás igaz, még akkor sem szabadna oly törvényhozási alkotásoktól visszariadnunk, melyek célja a család s szédelgés helyébe a tisztességes üzletet meghonosítani. A fennebbi állítás különben bebizonyításra szorul. Aztán mennyiben sértendő s korlátozná a tisztességes kereskedelem forgalmát, ha a börzéről eltűnik az a csaló banda, mely a kereskedelmi érdekek hangoztatása mellett koldusbotra juttatta az ország termelő osztályainak legelőkelőbbjét, a gazdaosztályt. Avagy ezen fosztogató banda üzelméi folytatására menlevelet akar biztosítani a magyar tőzsde?

A tőzsdeadó kérdése is kísért. Ennek behozatala természetesen a börzeánerek szerint nem opportunus. De ha a tőzsde véleményére hallgatnánk, akkor semmi sem opportunus, aminek célja zavarólag hatni a börze eddig élvezett kiváltságolt helyzetére. A börzeadóra nézve különben előre is kijelentjük, hogy amiből behozatalát a közteherviselés elve s az ország anyagi helyzete feltétlenül megköveteli, mi azt másodrendű kérdésnek tartjuk. Első s főkövetelmény oly rendszabályokat életbe léptetni, melyek kijelölik határait a tőzsdének, mint közérdeket szolgáló közgazdasági tényezőnek, melynek feladata nem az, hogy ártson, hanem hogy használjon, ha pedig ezt elmulasztjuk, akkor a tőzsdeadó behozatalában sem nyerünk biztosítékot a tőzsdei üzelmek meggátlására, mivel a tőzsdeadó behozatala csak arra ösztönözná a börzeánereket, hogy annál szemérmelenebbül fosztogassák a termelőket s fogyasztókat. * *

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Schöber Ernő, Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, miniszterelnök, Erdély Sándor, Josipovich Imre, Darányi Ignác.

Elnök d. e. 10 órakor nyitja meg az ülést. Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Interpellációt jelentettek be: *Kossuth* Ferencz a kormány álláspontjának megjelölése

iránt a quota kérdés tárgyában a miniszterelnökhöz; *Szalay* Imre a tiroli és voralbergi váminstitucziók tárgyában a kereskedelmi miniszterhez, *Ugron* Gábor a czár bécsi látogatása tárgyában a miniszterelnökhöz; *Szluha* István a mezőgazdákat ért elemi csapások tárgyában és *Apponyi* Albert gr. a kormány álláspontja tárgyában, a quota fölemelése tárgyában.

Elnök: Az interpellációk a szokott időben fogják megtétni.

Napirend előtt szól

Szalay Imre: Minthogy 5 interpelláció van bejelentve és azonkívül a miniszterelnök két interpellációra fog ma válaszolni, indítványozza, hogy a napirend ne a szokott időben, hanem már 12 órakor szakittassék félbe.

Elnök: A szokott idő az interpellációk számától függ, ha több van, hamarabb áll be, ha kevesebb, későbbben. (Derűtség.)

Következik a napirend:

A bűnvádi perrendtartásról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Elsőnek szól:

Visontai Soma: Nem ad igazat az igazságügyminiszternek abban, hogy tekintélyes jogászok nem emeltek szót a javaslat ellen, mert a budapesti jogászok egy része, különösen pedig azok, a kik tagjai az ügyvéd-vizsgáló bizottságnak, kifejezést adtak annak, hogy óhajtának a javaslatnak a napirendről való levételét, ami nyílt bírálattal volt a javaslat fölött. Foglalkozik ezután magával a törvényjavaslattal. Elismeri, hogy a javaslat haladást jelent, különösen ami a védelem szabadságát illeti, azt a védő védenecze érdekében az eljárás bármely szakában, különösen a nyomozás alatt is eljárhat; a védelem érdekében írásban vagy szóval előterjesztést tehet. — Foglalkozik ezután azzal a kérdéssel, hogy a személyes szabadság bizonyítékaiként miket foglal magában a javaslat. E tekintetben van egy pont, amely az eddigi gyakorlathoz képest nem haladást, sőt visszaélést jelent s ez az, hogy a letartóztatás elrendelhető, ha az alkalmazandó büntetésnek előrelátható nagyságánál fogva tartani lehet attól, hogy a terhelt megszökik; erre nézve azonban a javaslat elégséget tartja magát a pusztán gyanút is, nem kíván semmiféle bizonyítékot. Föltétlenül haladást jelent a javaslatnak az a része, amely az előzetesen letartóztatottak és a vizsgálati foglyok elhelyezésére és a velök való bánásmódról vonatkozik, különösen pedig az az intézkedés, amely az előzetesen letartóztatottaknak és a vizsgálati foglyoknak megengedi, hogy azt a kényelmet, amely vagyonuknak és állásuknak megfelel, saját költségükön megszerezhessék.

A korall testvérek.

Irta: PRIGL OLGA.

A napokban a tengerről s többek között a korallokról olvastam. A korall-családokról, melyek ott laknak a mélység fenekén, vagy valamely sziklához tapadva s a korall-virágokról, — melyek együtt éreznek.

Önkénytelen jutott eszembe a Wégh lányok története.

Elesépt valami, az életet a tengerhez hasonlítani, — no de most az egyszer én is annak veszem. Igen, tengernek s a Wégh családot pedig úgy képzelem benne, mint egy korall-telepet, mely szikla helyett az ősi kúriához, a hagyományos szokásaihoz van tapadva.

Közmondássá vált a Wégh család nagyszámú tagjai közt uralkodó egyetértés, rokoni szeretet, a világtól való elzárkózásuk. A nagy wéghalvi kastély ódon termeiben, visszhangos sötét folyósóin nem kopogott soha idegen ember lépéseinek zaja.

Nem, — hanem egyszer csak mégis fordult egyet ott is a világ kereke.

Egy évvel azután történt, hogy az öreg Wégh Adámot, a család utolsó férfitagját — lefektették a penészes üregbe, a porló ősei közé.

Két lánya maradt az öregnek: Hella és Judith.

Karesu, magas, márványarcú szőke leá-

nyok voltak, azt hitték róluk, hogy ikrek, anynyira hasonlítottak egymáshoz.

Lázongásban hozta ez a két csodálatos teremtés a környékbeli fiatalság vérét s mikor a gyászév letelte után, — szakítva az elavult szokással — termeiket megnyitották, ott verődött össze a megyék intelligenciájának színe, java.

S a Wégh lányok büszkék, boldogok voltak. Együtt örültek hódításaiknak, együtt szóttek terveket a jövőre. Csillogó, édes ábrándokat, telve napsugárral, melyek beragyogták a szürke, régi ház minden zegét, zugát.

Egy fénycsík lefutott a penészes sirboltba is, oda az omlatag koporsók közé.

— Az unokák boldogabbak lesznek, mint ti voltatok, — mondta a fényugár a nyugvó pornak.

Az unokák élnek, a világnak élnek, a ti éltetek már halál volt...

A szolgák az utolsó csillárt is eloltották. A vendégcsereg hintóinak robogása elveszett a távolba.

Wégh Judith szokatlan lázas arczczal lépett be közös hálószobájukba s csak hirtelen a nénye nyakába vetette magát.

— Láttad, beszéltél vele? — mondta aztán gyorsan.

— Kit? — kérdé amaz csodálkozva.

— Hát Verő Györgyöt.

Hella elsápadt, de azért biztosan mondta ki:

— Nem emlékszem...

— Ah! hisz ott állottunk mind a ketten, a hogy bemutatta magát. Nem láttad milyen szép volt? — Ilyennek álmodtam mindig, a kit szeretni fogok!

Mert szeretem...

Odaült a nénye lábához s csak beszélt, beszélt egyre hevesebben.

— Hella! én meg olyan szemeket nem láttam, úgy perzselnek, égetnek...

Nem vetted észre, mily szórakozott is voltam egész este?

— Nem! — de hát vajjon ő?

— Ő? — s Judith elgondolkodott. Egyszer nagyon sokáig nézett rám...

— Úgy? — no álmodjál róla, igen...

Pedig Wégh Hella is Verő Györgyről akart álmodni, de csak nem mondta a hűgának.

S az aztán mindennapos lett náluk. A szive vonzotta őt a Wégh lányokhoz, de maga se tudta, melyiket szereti: Nem tudott választani köztük Judith a forróbb, tüzeesebb, — Hella az elfojtott szenvedély.

Egyszer aztán megadta a választást maga Hella azzal, hogy kolostorba ment. A hűga miatt tette. Szerette a Györgyöt. Ő majd csak könnyebben elviseli a szive sebet.

Elszakadt egymástól a két korall-virág. Pedig olyan egy volt a szivük, lelkük, minden gondolatuk.

Judithnak üres, hideg volt a ház a Hella

Hosszasan foglalkozik ezután az esküdtszéki intézménnyel, amelyre nézve egyetért azokkal, amiket erre vonatkozólag tegnap Polónyi elmondott. Az ügyész nyomozó hatáskörét illetőleg a javaslatot elfogadja és elfogadja Polónyi hat. javaslatát is. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: A vitát bezárja.

Chorin Ferencz előadó: Röviden felel Vissontainak. Elfogadja Polónyi hat. javaslatát.

Polónyi Géza: Szeretett volna hosszasan foglalkozni, de tekintettel az előre haladott időre záróbeszédében csak Issekutz beszédének egy részletére akar reflektálni, arra, amelyben a katonai bíráskodásról szólott.

Az a kérdés, miért nincs katonai bíráskodás? Azért, mert ehhez a közös hadügyminiszternek nem tetszik ebbe beleegyezni.

Issekutz azt mondta, ebben a tekintetben nem a közjogi alap hibás, hanem annak kezelése.

Kéri Apponyit, mondja meg neki, ha majd ő fogja kezelni a közjogi alapot, rá fogja-e venni a közös hadügyminisztert, hogy a katonai bíráskodásba beleegyeznek? Issekutzot pedig kéri, mondja meg, milyen módot fog követni ennek elérésére, ha majd ők fogják kezelni a közjogi alapot?

Issekutz Győző: Röviden felel Polónyinak s igéri, hogy kérdésére Apponyinak kormányra jutásától számítandó 30 nap alatt megadják a feleletet. (Derűtség. Felkiáltások: Most még nem tudják?)

Erdély Sándor igazságügyminiszter: Röviden csak annak kijelentésére szorítkozik, hogy tegnapi beszéde alapján Polónyi hat. javaslatát elfogadja.

Ajánlja a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadásra. (Helyeslés.)

A Ház a javaslatot Polónyi hat. javaslatával a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Elnök: Javasolja, hogy most a napirendet halasztsák a következő ülésre és térjenek át a miniszteri válaszokra, illetve interpellációra. Az ülést 5 perczre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Az új gör. kath. püspökség.

Bánffy Dezső b. miniszterelnök: Felel Kovács Józsefnek a hajdu-dorogi gör. kath. magyar püspökség tárgyában.

Arra a kérdésre, hogy a kormány tett-e olyan ígéretet, hogy ha a hajdu-dorogi kormánypárti képviselőt kapnak, megkapják a gör. kath. magyar püspökséget.

Felolvassa azt a határozatot, amelyet a hajdu-dorogi gör. katolikusok Kovács interpellációja után hoztak s melyben légből ka-

kedves, szelid arca nélkül s Verő György is úgy érezte, hogy sokkal szivesebben ment Wéghék-hez, mikor még mind a két lány sietett elébe.

S Hella? — Ott a kolostor csendjében imádkozott a húga boldogságáért.

Boldogság! . . . ugyan hova tűnhetsz el olyan könnyen?!

Szívárvány, csalfa, tünékeny szívárvány volt a Wégh Judith boldogsága, Verő György szerelme nemkülönben.

Az élet, a nagy tenger pedig csak tovább hullámozott s egy szép napon összesodorta újból az elszakadt korall-virágokat.

Egyek lettek — együtt érzett a két testvér megint.

Az ősi Wégh porta körül magas fal emelkedett, s az estéli szellő szelid ének, áhitatos ima hangját viszi szerteszét.

Ném kopogott többé a visszhangos, sötét folyosókon idegen ember lépéseinek zaja, — rokonok, testvérek voltak azok benn valamennyien.

Fekete ruha volt rajtuk s arcukhoz olyan jól illett az apáca fátyol.

Az omlatag koporsók közé meg lefutott a Wégh lányok szertefoszlott ábrándjaiból egy törött sugár.

— Az unokák boldogtalanabbak voltak, mint ti, — mondta az a törött sugár a nyugvó pornak.

pottnak mondják Kovács képviselő állítását s kijelentik, hogy ilyen ígéretet nem kaptak, de ha ilyen felszólítást kaptak volna, azt határozottan visszautasították volna.

Feelve ezután az interpelláció lényegére a püspökség felállítására: ismerteti azon mozgalmakat, amelyek eddig a hajdu-dorogi görög katolikus magyar püspökség felállítására irányultak s kijelenti, hogy a kormány foglalkozott ezzel a kérdéssel s mielőtt határozhatott volna, előbb a magyar liturgia kérdésével foglalkoztak s ez iránt ma is folynak a tárgyalások.

Amíg e kérdés nincs eldöntve, addig a püspökség felállítása szóba sem jöhet.

A Ház a választ tudomásul veszi.

A Ház föloszlatása.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök: Felel Szederkényi Nándor azon kérdésére, amelyben ama hírekre vonatkozólag kér felvilágosítást, a melyek a Ház közeli feloszlására vonatkoznak. A kormánynak meg van a munkaprogramja, ott van a költségvetés, ami elég anyagot ad a képviselőháznak a munkára. Ez a híresztelés kormánypárti körökből nem jöhetett.

Polónyi Géza: Hát a Pester Lloyd nem kormánypárti lap!

Bánffy Dezső báró: A kormány ezzel a kérdéssel nem foglalkozott . . .

Szalay Imre: Hisz zsebében van a királyi kézirat!

Bánffy Dezső báró: . . . és így erre nézve a koronának sem tehetett előterjesztést. Mint-hogy nem foglalkozott a kérdéssel, arra pozitív választ sem adhat. (Helyeslés jobbról.)

Szederkényi Nándor: Tiltakozik az ellen, hogy az ellenzék gyanúsítja a miniszterelnök a hírek kolportálásával. Ha a miniszterelnök azt mondja, hogy a kérdéssel nem foglalkozott, úgy kénytelen a választ tudomásul venni.

A Ház a választ tudomásul veszi.

Interpelláció a kvóta ügyében.

Kossuth Ferencz: Ismeretes a Ház előtt, hogy szóló és a párt, melyhez tartozik, ellensége minden quótának. Természetes, hogy az országgyűlés tudni kívánja, milyen álláspontot foglal el a kormány a kvóta-kérdéssel szemben, miért a következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz:

„Az 1867. XII. t.-cz. 19. §-a azt rendeli, hogy a kvóta-küldöttségek az illető felelős miniszteriumnak befolyásával részletes adatokkal támogatott javaslatot fognak kidolgozni a kvóta arányára nézve.

Ez arányra nézve a magyar küldöttség 31.40 százalékot, az osztrák 46.20 százalékot javasol.

Gyakorolt-e a kormány a törvény rendelete szerint befolyást a magyar kvóta-bizottság javaslatára? és ha igen, e javaslat megfelel-e a kormány álláspontjának?

Elnök: Az interpelláció kiadatik a miniszterelnöknek.

Gabonakivitel.

Szalay Imre: Magyarország gabonájára Tirol és Voralbergben 30 év óta vám van kivetve. A pénzügyminiszter e nevezetességet, mely ebből származik reánk, csekélynek mondja ugyan, de talán csak azért, hogy e dologról elterelje a figyelmet. Saját tapasztalatai alapján szerzett adatokkal igazolja ezután, hogy milyen nagy összeget veszítenek azok a gazdák, akik gabnemenüket Tirol és Voralbergbe szállítják.

Azt kéri a miniszterelnöktől, tett-e már a kormány intézkedést ez illetéktelen vámszedés megszüntetésére.

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök: Illetéktelenül lett hozzá intézve e kérdés, mert ez inkább a szakminiszterhez tartozik, de azért fog rá alkalmilag felelni.

Elnök: Az interpelláció kiadatik a miniszterelnöknek.

A csár bécsi látogatása.

Ugron Gábor: Köztudomású tény, hogy az orosz csár Rákóczy kardját a magyar nemzetnek ajándékozta. Nem azért, mert a csár Oroszország ura ajándékozta, hanem, mert az a kard a szabadságharcban veszett el. Az a kard akár

mint ereklye, akár mint a szabadság védelmezője szerepel, ránk nézve nagyjelentőségű, nagy becsű. Attér ezután a csár bécsi látogatására s kéri a miniszterelnöktől, adjon, felvilágosítást van-e annak valami jelentősége s megmarad-e a béke, melyet eddig élveztünk. A következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz:

„Az orosz csár bécsi látogatásának politikai kihatása következtében szenved-e változást a hármasszövetség céljában és tartalmában?

Sikerült-e a balkán népei nyugalmanak és szabad fejlődésének újabb biztosítékokat szerezni?*

Tömeges interpellációk.

Szluha László elemi csapások ügyében, gr. **Apponyi** Albert vámtarifa ügyében interpellált, ezt ő a vámszövetséggel együtt kívánja megoldatni.

Ezzel az ülés véget ért.

Legközelebbi ülés szerdán lesz.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

■ Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva ma d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Más időben 50 kr.

S z e p t. 7. Biharmegye közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órákor.

» 10. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.

» 16. Megyei évnegyedes közgyűlés.

O k t ó b e r 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepen.

Ü N N E P E K.

Órangyalok vasárnapját ünnepli ma a kath. egyház. Kedves ünnep; azoknak a tiszteletére, akik lépteinket őrzik, akik cselekedeteinknek tanui most s lesznek az ítéletnél. Az ünnep alkalmából a templomokban a szokott időben lesz a sz. mise és a predikáció; az iskolás gyermekeknek pedig a „Veni Sancte.”

Kedden pedig Kisasszonynapját, Mária születésének mlékét üljük. Ami a hajnal a természetben, az Mária születése az emberi nem megváltásának történetében. Jelzi az üdvösség napjának érkezését.

Kisasszony napján a rendes istentiszteleten kívül a székesegyházban papszentelés is lesz. Reggel 7 órákor fogja u. i. a bíbornok-püspök ő Eminentiája áldozópappá szentelni Votisky Elemért, ki jeles sikerrel végezte tanulmányait a bécsi Pázmány-intézetben. A felszentelés nyilvános lesz.

* **A király Romániában.** Egy bukaresti távirat szerint Romániában nagy előkészületeket tesznek királyunk fogadására. A határon és minden vasuti állomáson, a hol a király vonata elhalad, ünnepélyességek lesznek. Közvetben úgy tervezték, hogy az egész vonalat Verciorovától Bukarestig és Sinaiáig zászlókkal feldisztik, de ezt a tervet elejtették és csupán a Campina—Sinai közötti vonal fog zászlódiszben pompázni. A legnagyobb szerűek lesznek a disztések természetesen Bukarestben és Sinaiában. A kormány és a városi hatóságok egyaránt nagy összegeket szavaztak meg a város feldisztésére. A sinai királyi nyaralóhely pályaudvarát kibővítették és villamos világitással látják el. A villamos világitást különben erre az alkalomra az egész területre bevezetik, sőt a hegyek tetején hatalmas ivlámpák fognak tündéri fényt terjeszteni a regényes szép helyre. A király látogatásának programja már véglegesen meg van állapítva és a következő: A király szeptember 28-án érkezik Bukarestbe és ott marad még két napig. Szeptember 30-ikán reggel Sinaiába utazik, a hol egy napig marad. A cotrocenai csapatszemle a megérkezés napján lesz s ez alkalomra a cotrocenai fensikon egy kétezer ember befogadására alkalmas pavillont építenek.

* **A m.-radnai millenniumi búcsúzárandoklat** ma délután egynegyed nyolczkor indul. A gyülekezés félhat órakor a kispiaestéri sz. László-templomban lesz, honnan ünnepléses körmenetben mennek a vasuti állomáshoz. A búcsú-zarándoklat a vallásos és hazafias czélhoz méltóan sikerült. Városunkból és a szomszédos Biharpüspöki és P.-Szőlősről összesen 207-en vesznek részt benne. A visszaérkezés szerdán d. e. 9 órakor lesz.

* **A pápa a szabadkőművesek ellen.** Mint lapunknak Rómából telegrafálják, »Osservatore Romano«, a pápai félhivatalos lap, a trienti szabadkőműves elleni kongresszusra vonatkozó brevet közöl, melyben a pápa felszólítja a híveket, hogy a szabadkőművesek ellen minden téren fellépjenek.

* **A tihanyi visszhang.** Az összes lapokat bejárta a Hiób-hír, hogy Tihany »rianó leánya« nem akar többé kikelni »hegye mögül« s így nem is fogjuk többé szavát hallani, amennyiben egy a templom és a kiáltó hely közé épített drága villa megzavarja a visszhangot. E sorok írója a leghatározottabban megczáfolhatja e szomorú hírt, azzal az igazítással, hogy az új villa talán még érdekesebb teszi Balaton felelgető nympháját. Juliusi ott tartózkodásom alatt ugyanis már állott a villa s a templom fala felé kiáltott versornak utolsó kéttagu szavát elébb adta vissza, mint a templom híres visszhangzó fala. Pl. ha odakiáltottunk a templom felé, a villa szólt meg elébb:

t e h e t

még pedig magas hangon, a következő másodpercokban kezdte a templom mély, de értelmes hangon:

Nagygyá csak fiad szent akarja tehet . . .

Nagyobb biztosság okáért megjegyzem, hogy velem ott időző bátyám, aki minden évben Balaton-Füreden nyaral, azt állítja, hogy soha tisztában, szebben nem hallotta a visszhangot, mint akkor. *Dr. Némethy Gyula.*

* **A Mátyás-szobor alapkövetétele.** Kozlozvárott nagyban folynak az előkészületek a szept. 30-án megtartandó Mátyás-ünnepélyre. A rendezőség az összes meghívókat szétküldte és a meghívott hatóságok mind ünnepi díszben, testületileg fognak részvenni a nagy nemzeti ünnepen. Az ő Felségéhez felterjesztett meghívásra ma érkezett le a városi tanácshoz válasz gyanánt Jósika Samu báró leirata, melyben értesíti a tanácsot, hogy ő Felsége az ünnepélyen személyesen nem fog részt vehetni, hanem Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter által fogja magát képviseltetni — A kormánytól is érkezett leirat Kozlozvár városához, melyben Bánffy Dezső báró sajnálatát fejezi ki a felett, hogy sokoldalú elfoglaltsága miatt az ünnepélyre le nem jöhet, amiért is a kormány képviselével szintén Fejérváry báró bizatott meg.

* **Figyelmeztetés.** A tanítónő képesítő vizsgálatokat, melyek a nagyváradi Orsolyaszűzek tanítónőképző intézetében f. hó 9-ére voltak kitűzve, újabb intézkedés szerint szept. hó 7-én (hetedikén) fogják megtartani.

* **Zrinyi Miklós emlékezete.** E hó 7-én, hétfőn lesz az évfordulója Zrinyi Miklós elestének a szigeti vár hősi védelmében. A szigetváriak e napot, most a millennium évében kiváló fénynyel szándékoznak megünnepelni. A róm. kath. templomban istentisztelet lesz, melyen az ünnepi szent beszédet Kálmán Károly sooskúti plébános, egyházi költő mondja; a város minden rangú és rendű lakossága pedig délután népnünnepen, este az egyletekben társasvacsorákon emlékszik meg a szigetvári hősről.

* **A debreczeni katolikusok mostoha sorsa.** Valahonnan a restancziák közül előkerítettek egy kérvényt, a melyet ezelőtt nem kevesebb mint négy esztendővel adott be a város tanácsához a debreczeni róm. kath. iskolaszék. Ezt a kérvényt tárgyalta szeptember

4-én a jog- és pénzügyi bizottság, a melynek tagjai körében természetesen nem késtek a gyors intézkedésre arra érdemes kijelentéseket tenni. A kérvénybe, hivatkozással az akkor létesített újabb két tanítónői állásra, nyolczszáz forint évi segélyt kérnek a várostól. A jog- és pénzügyi bizottság hosszas eszmecsere után ezt a kérvényt előbb annak a bizottságnak kívánja kiadni, a mely bizottság ügykörében tartozik megállapítása annak, hogy minő jogosultsága van az egyházak és iskolaszékek ilyen követeléseinek, mit kapnak tényleg a várostól s mennyi illeti meg őket a lélekszám aránya szerint? Ezzel kapcsolatosan a gyors elintézésre hivatkozással érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy még ugyancsak 1892-ben a kath. iskolaszék egy másik kérvényt is adott be a városhoz. Kérvényükben arra kérték a várost, hogy a róm. kath. leányiskola felsőbb iskolává való fejlesztését az építkezés terhének megkönnyítésével segítse elő s ezért 300 ezer téglát s megfelelő mennyiségű cserepet utaljon ki. A kérvény hevert, az iskolát pedig már négy éve felépítették. A kérvényt mégis a tanács javaslattételre tegnap kiadta a jog- és pénzügyi bizottságnak, mely ha malicziózus akart volna lenni, javasolhatta volna a tanácsnak, hogy ebben a dologban még korainak tartja az intézkedést.

* **Tulkiadások az anyakönyvvezetési költségeknél.** Az államszámvéveszték jelentése a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1895-iki számadási év pótnegyedében előfordult tulkiadásokról kimutatja, hogy az egyházpólitikai reform első negyedében mily összeggel lépte át a belügyminiszter a törvényhozásilag nyújtott hitelt. A kimutatás szerint az anyakönyvvezetés dologi kiadásainál 204.310 forint tulkiadás mutatkozik. Ezt a belügyminiszter a következőkben okolja meg: »A nagyobb mérvű hitelmeghaladás oka: anyakönyvek és kezelési nyomtatványok beszerzése, úrlapok bekötése és 7000 példány helységnévtár megvétele az anyakönyvi hivatalok számára.« (?)

* **A petroleum-kartell dolgozik.** Mint ki-tünő forrásból jelentik, a petroleum-kartell szövetsége körében tárgyalások folynak az áraknak újabb felemelése iránt. A petroleum iránt való vásárlókedv meglehetősen élénk s a derék kartellisták fel akarják ezt használni arra, hogy az árakat még magasabbra emeljék. Az áremelés talán még ebben a hónapban életbe lép, hogy a téli szükséglet fedezése meghozhassa a maga busás hasznát a kartellben részes gyáraknak.

* **Nemzetközi gazdakongresszus.** A Budapestben szept. 17-től 20-ig tartandó nemzetközi gazdakongresszushoz eddig 228 tag tag jelentette be megjelenését, még pedig 114 magyar, 27 osztrák, 23 német, 22 francia, 14 angol, 13 belga, 4 szerb, 4 orosz, 2 svájci, 2 olasz, 1 spanyol, 1 argentinai és 1 ausztráliai. A külföldiek névsorában többen értesítették a kongresszus vezetőit, hogy nemcsak részt vesznek a vitákban, hanem maguk is tartanak felolvasásokat.

* **Kérelem.** A szepitési egyesület elnöksége felkéri mindazokat, kik aláírási ivateket mindeddig nem küldték vissza, hogy azokat lehetőleg mielőbb sziveskedjenek dr. Adorján Ármin, e. jegyző-ügyészhez beküldeni.

* **A berettyó-ujfalui járásbírósgót** az igazságügyminiszter a törvényhozás utólagos jóváhagyásának fentartása mellett telekkönyvi ügyekben bírói hatáskörrel ruházta föl, melynek hatálya 1897. évi január hó 1-ső napjától kezdődik.

* **Vasuti bevételek csökkenése.** A kereskedelmi miniszteriumban a folyó év első feléről készült kimutatás — mint értesülünk — több vasutvonalnál a bevételek tetemes csökkenését konstatálja. E vonalak közé tartozik első sorban a magyar államvasutak kezelése alatt lévő pécs-barcsi vasut, melynél a folyó év első felében — szemben a múlt év első felével — kilométerenként 6-7 forintnyi apadás mutatkozik. Csökkent továbbá a mohács-pécsi vasut bevétele, de jelentéktelenül, míg azoknál

a vasutaknál, melyeknek forgalmában a fűrdő-szezon nagyobb szerepet játszik (eperjes-bártfai, poprádvölgyi és gölniczvölgyi vasutak) a hanyatlás jelentékenyebb. A magyar államvasutak kezelésében levő helyiérdekű vasutak közül is számosnál tapasztalható érzékenyebb visszaesés. Ezek közé tartoznak a következők: nagy-kikinda-nagybecskerekai, n a g y v á r a d b e l é n y e s - v a s k ó h i, pusztatenyő-kunszentmártoni, ujszász-jászapáti, marosvásárhely-szászrégeni, nyiregyháza-mátészalkai, marosludas-besztercei, dunántuli, lajosmizsei, varasd-goluboveczi, somogy-szob-barcsi, nagyszeben-vöröstoronyi, esztergom-almásfüzitői, csáktornya-zágrábi, zsebely-csákovár-bókai (60 százalék csökkenés!) murányvölgyi, hidegkut-tamási, szombathely-rumi és szentlőrincz-nasiczi helyiérdekű vasutak. — A kassa-oderbergi vasutnál, daczára, hogy a kedvezőtlen fűrdő-szezon itt is érezette hatását, mégis tetemes emelkedés konstatálható.

* **Pótsorozás** volt tegnap a városmajorban. Polgári elnök volt L á z á r Zoltán, a közös hadseregtől B l a s c h k e alezredes, a honvédségtől L u k á c s Géza százados, ott voltak még dr. P o p o v i c s megyei főorvos, D a r v a s s y tanácsnok, dr. R a a b és dr. B o d o r ezredorvosok, F e s z t l százados és L e d e r e r főhadnagy.

* **Szomorú pályázati statisztika.** A nagy-körös-utcai »Csesztivó« nevű jótékonyági intézetben ahová elaggott munkaképtelen egyéneket vesznek fel vallás és nemi különbség nélkül, az elmúlt héten üresedésbe jött egy hely. Az elhunyt egyént még el sem hantolták s már 47-en adták be folyamodványukat az üresedésbe jött helyre idős Rimler Károly luth. lelkészhez, az intézet elnökéhez. Ez a számadat is mutatja, mennyire elhagyott és rendezetlen még a mi szegényügyünk. Különben erre a kérdésre még visszatérünk.

* **Párbajozó sport-egyletek.** A főváros sportköreiben érdekes lovagias úgyról beszélnek pár nap óta. Az ó-budai torna- és vívóklub egy átiratban megsértette a magyar uszóegyesület igazgató-választmányát. A választmány Porzolt Gyula elnöklele alatt egyhangulag elhatározta, hogy provokálni fogja a sértő egyesület választmányát. Sorshuzás útján ki is küldte egy tagot, a ki két segéde által fegyveres elégtételt kért az ó-budai vívóklubtól. A klub választmánya közelebb fog dönteni, hogy elfogadja-e a kihívást, vagy sem. A főváros vívóköréi nagy érdeklődéssel néznek az ügynek fejleményei elé.

* **A zsidók kiutasítása.** A liberális »Neue Freie Presse« berlini távirat alapján közli, hogy a külföldi zsidókat Memel poroszországi városból tekintet nélkül kiutasítják. A memeli szabadelvű lap ebből az alkalomból azt kutatja, hogy ugyan kinek a támogatásából történhetik ez, hogy az új belügyminiszter, vagy Bismarck Vilmos gróf keze működik-e?

* **Hová való a kadét?** Az orosz czár bécsi bevonulása alkalmával vetették fel azt a kérdést, hová való a kadét? A tiszték vagy a legénység közé? Azok a tiszthelyettesek ugyanis, a kik nem voltak kirendelve szolgálattételre, a megjelent katonaság között helyet keresnek. Az altiszték sorfala a legnagyobb tisztelettel a tisztékhez utasította őket, a parancsnokló tiszték pedig kurtán elküldték őket, kijelentvén, hogy kadétek és növendékek egyívé valók. A félhivatalos »F r e m d e n b l a t t« foglalkozik ez alkalomból a kadét-kérdéssel és pedig olyan irányban, hogy a kadétek a legjobbat remélhetik. A mi kadétunk — ugymond — nem bus, nem hal, nem tiszt, hanem valami ide-odatolt katonai egyén, a ki végül maga sem tudja, hová tartozik. A fiatal ember, a ki letette a tiszt vizsgát és megszerezte a hamis fényű csillagot tisztí szolgálattal teljesít és kénytelen a tiszték társaságát keresni, a kiknek nemsokára kollégájává lesz. Az egyik ezrednél hidegen visszautasítják a kadétot, ha meg akar otthonosodni a tiszték között, más ezrednél barátságosan fogadják és nevelik az által, hogy bevonják a társaságba. Tehát mindig felfogás dolga, hogyan bannak velük és önértetes fiatal ember ezt igen sulyosan érzi. Helytelen dolog a kadétot egy sorba helyezni a növendékekkel, ő már elvégezte iskoláit, letette az esküt, szóval

kész katoná és a tisztikar nem foghatja fel sértésnek, ha mögötte egy kis helyeeskét kér — előtte amugy sem merne állani. A dologgal bizonyára foglalkozni fognak, mert nem lehet, hogy ennek az amfibiális rangfoknak jelenlegi viszonyai véglegesen rendezetteknek tekinteszenek.

* **Levél hamisító.** Egy főutcai szabónak van egy jó falusi ismerőse. Ennek sógora S. Z. kereskedő segéd, ki felhasználván a rokoni viszonyt, egy levelet irt sógora nevében és 15 frtot vett fel a nevezett szabótól, aztán megszökött a csekély összeggel. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnél s az elrendelte, a kereskedő segéd körözését.

* **Arad-Butyintól, Nagyváradig bicziklin.** Egy nagyváradai diák, Posszert János, ki a vakációját Butyinban töltötte, egy fél nap alatt, Butyin, Arad, Bél és Tenkén keresztül bicziklin Nagyváradra jött. Poszerten a fáradság semmi nyoma sem mutatkozott s egyedül azért jött haza, hogy mint nagyváradai ifju részt vegyen a folyó hó 20-án tartandó biczikli-versenyen.

* **A kurticsi oláh tüntetés.** Május 8-án Kurtics község hazafias magyar lakossága szép és lelkes ünnepélyt rendezett az ezredév öröme. Az ünnep minden tekintetben sikerült, dacára a község dákórománjainak, a kik izgága viselkedésükkel megzavarni akarták az ünnep fényét. Mikor ez sehogysem sikerült, hazaáruló kiáltásokban törtek ki:

— Le Magyarországgal! Éljen Románia és a román nemzet! — voltak jelszavaik s aztán bemocsokolták az ünnepélyen részt vett magyarok házeit. Ezért a zavargó dákórománok ellen megindították a vizsgálatot s az aradi törvényszék tegnap közlök vád alá helyezte nemzetiség ellen való izgatás miatt Palkó Demeter, Mladin Kornél, Hodosán Pál, Batanyucz György, Bulboka Flora, Dán Traján, Ursz Juon, Angyia Mitru, Hajduk János, Mócz Tódor és Muntyán Nikolae kurticsi lakosokat. Ellenben megszüntette az eljárást Mladin Gligor lelkész és Iszpravnik Száva ügyvédjelölt ellen.

* **Árpádkori leletek.** Mint a B. H. tegnapi számában olvassuk Platthy Miklós ártándi birtokának telkén Árpád-kori sírokra bukkantak homokozás közben. Az emberi és lócsontokon kívül talált zabla, 3 drb. lókantarra való aranyveretű rózsza, egy kengyelvas, egy nyilvessző s több arany karika teljesen megegyeznek azon Árpádkori tárgyakkal amelyeket a Szilágyi Sándor szerkesztette Millenniumi Magyar történet rajzokban mutatta be. A tulajdonos most folytatja az ásatást, azon reményben, hogy több érdekes tárgyra is fog bukkanni. Örömmel olvassuk, hogy e tulajdonos a talált régiségeket a nagyváradai utóbbi időben oly örvendetes gyarapodó muzeumnak szánta.

* **A jogászok elnöke.** A nagyváradai kath. jogakadémián még csak a hó 15-én lesz a »Veni Sancte« és a jogászfisúság között már is megindult a korteskedés, hogy ki legyen az olvasókör elnöke s mint ilyen az ifjuság vezére. A jogászok nagy többsége Gyenge Béla IV. éves jogtudomány hallgató köré csoportosul, aki már a mult iskolai évben is mint alelnök agilis embernek bizonyult.

* **A gyermekórház ingatlana.** Néhai Sztaroveszky a pelbárthidai birtokát olyan kikötéssel hagyta egy Nagyváradon létesítendő gyermekórházra, hogy özv. Tulics Józsefné rokona élvezi a birtok jövedelmét haláláig. A birtokon levő épületek azonban nagyon meg vannak rongálva, úgy, hogy attól lehet félni, miszerint ha ki nem javítják, teljesen értéktelenné válnak. A város felszólította özv. Tulics Józsefnét az épületek kijavítására nézve, de az nem hajlandó a tartozást saját költségén eszközölni. A városi tanács most megkezdte a tárgyalásokat Tulicsné urnóval az ingatlan rendbehelyezése iránt s hajlandó a város is hozzájárulni a javítási költségekhez.

* **Négyszem között.** Janku Juon, háztulajdonos. Sok nevezetes tettei közt leginkább kitüntetendő, hogy még eddig egy lakója sem költözött el házából anélkül, hogy — csak egy négyszem között — megne verte volna. Tegnap is megvert egy fiatal menyecskét, mert három forint házbér hátralékban van. Nem első ízben fordult meg már a

rendőrségnél, azonban letagadná az égről a csillagokat is, — mert hát osaknégyszemközti verekszik. És tetteivel folyton dicsekszik, pedig a rendőrség előtt csak arról hallgat mint a hal, hogy egy lakója, már egyszer öt is megagyabugyálta. Komoly areczsal állt tegnap ismét a rendőrség elé, nem jószántából, hanem mert a legujabb tettéért felcizálták. És mikor meghallotta, hogy mi a baj, szörnyen megsértett önézettel felkiáltott: »Mit, én verem meg ezt az asszonyt? Hiszen ez merő rágalom! Ó támadott meg engem s alig tudtam menekülni körmei elől.« A rendőrbiztosnak mindent el kellett tenni, mert hát a dolog — négyszem között történt.

* **Nines idegen hangzásu utónév.** A belügyminiszter rendelete folytán a polgármesteri hivatal felszólította a nagyváradai gör. keleti és gör. kath. plebánia hivatalokat, hogy terjeszszék be a hatásköre alá tartozó hívek közt divó idegen hangzásu utónevek jegyzékét. Ditz Mihály ruthén gör. kath. esperes-plebános válaszolt a megkeresésre; azt írja a polgármesteri hivatalnak, hogy a nagyváradai elmagyarosodott orosz gör. kath. plebánia hívei közt nincs idegen hangzásu utónévvel, bíró mert hívei csak olyan utóneveket használnak, a melyek a magyar nép között is használatnak.

* **Rablótámadás a vasuton.** A szeged-nagyváradai vonaton szeptember 3-ról 4-dikre való éjjel Csorvás állomás előtt egy ismeretlen marczonalak rohant az egyik kupéba, amelyben két ur és egy hölgy ült. Az ismeretlen pisztolyt szögezve az utasoknak, csöndet parancsolt és pénzt követelt. Az egyik ur oda adta neki tárczáját, mire a rabló az általa nyitva hagyott ajtón a nyílt vonalon leugrott a robogó vonatról. A kirabolt ekkor kezdett segítségért kiabálni, mire az egy távolabbi fülkében ülő Schwarcz birtokos és vadásza előrohantak, de már ők sem tehettek egyebet, mint megrántani a részféket. A vonaton igen kevés utas volt. A csorvási rendőrök nyomban elindultak a rabló keresésére.

* **Rendőri hírek. Kézrekerült orgazda.** Tegnapi számunkba már hirt adtunk, hogy Hevest, Kossuth-utcai kereskedőtől, leány cselédje és hetese több tárgyat lopott. Ez ügyben tegnap folytatták a vizsgálatot és Faludy Soma rendőrőrmester motozást tartott Tyukody Teréz lakatos utcai 222. számú lakosnőnél, ki orgazdasággal volt vádolva. Megis találták nála több értékes kelmét, ruhát, edényt stb. azokat felvitték a rendőrséghez, honnét a vizsgálatot befejezván, áttették ez ügyet a kir. ügyészséghez. — **Tengeri lopás.** Három fiatal csemetét kísértek be tegnap Kucsmár György mezőőr a rendőrséghez. Nagy bűnök volt, — 70 cső gyenge tengerit loptak. A fiatalok nevei: Kovács József, Hoványi Gizella, Palli Jolán. A rendőrség a károk megtérítésén kívül, még szigorú megintéssel is büntették a fiatal csemetéket. — **Aki mindig részeg.** Hosszu Ostrinak hívják s arról nevezetes, vagy világlelemben sohasem józan, legfeljebb ha a rendőrséghez kerül be, hol nincs alkalma a kancsó fenekére kacsintani. Tegnap ismét bevitték holt részegen s ugyan csak vicczelt a rendőrbiztossal. Végre megsokalták hallgatni a tudós atyafi szellem sziporkáit s egy markos rendőr nyakon csipve, bevitte a dutyiba. Az atyafi, ma tolonczra kerül. — **Lopott ruhaneműek.** Tegnap éjjel 2 órakor Várad-Velenczén az őrszem találkozott egy csavargóval, ki nagy batyut czipelt. Rákiáltott s az ijedtében a pakkot eldobva futásnak eredt. A csomagot, mely több ruhaneműt — nagyobbára nőit — tartalmaz, tulajdonosa átvetheti a rendőrségnél.

* **Őszi idényre legujabb angol és francia divatcikkek,** úgy szintén férfi és gyermek ingek, harisnyák, zsebkendők, nyakkendők, férfi és női keztyük legnagyobb választékban kaphatók Roth M. utóda kalap és férfidivat üzletében, ugyanottan eredeti karlsbaldi czipők kaphatók.

* **A krondorfi kutvállalat.** Mint értesülünk, a krondorfi kutvállalat az insbrucki nemzetközi kiállításon a legmagasabb kitüntetést nyerte, vagyis: az első osztályu elismerő levelet, az arany koronás érmet. Ez a legujabb kitüntetés elég élénken dokumentálja a krondorfi

viz kitünőségét s ennek tulajdonítható, hogy a szükségletnek eleget teendő, a forrásnál éjjelnappal dolgoznak és töltik az üvegeket a munkás kezek.

* Egy V. gymnasista „instructornak” ajánlkozik I. vagy II. gymnasista mellé havi 4 frtért. Ajánlatok „előnyös” czímen a kiadó-hivatalba.

A gazdasági egyesületek ujjaszervezése.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató-választmánya augusztus havi rendes ülését mult hó 27-én — rendkívül nagy érdeklődés mellett — tartotta meg.

Az ülés fő tárgya: a gazdasági egyesületek szövetségének ujjaszervezése kérdésében az egyesület által elfoglalandó álláspont formulázása volt. A IV. országos gazdakongresszus végrehajtó-bizottságának folyó év május 13-iki megkeresésére, melylyel a gazdasági egyesületek ujjaalakítandó szövetségének alapszabály-tervezetét megküldi és annak az egyesület által leendő elfogadását kéri, hosszas és élénk vitatkozás után — egyhangulag — a következő határozat hoztatott:

»Tekintettel az 1895. évi III. orsz. gazdakongresszus XLIV. határozata D. szakaszának tartalmára, mely szerint:

»Kérje fel végül a kongresszus a szövetségbe lépett gazdasági egyesületek nagygyűlését, hogy addig is, míg a mezőgazdasági érdekképviselet törvényhozási uton szerveztetnék, a gazdasági egyesületek szövetségét ujjaalakítsa...« és tekintettel ugyane szakasz 3. pontjára, mely szerint:

»az országos szövetség alapszabályai általalkittassanak oly módon, hogy annak aközlépessége biztosíttassék;«

valamint hivatkozással az ugyanezen tárgybán július 24-én tartott igazgató-választmányi ülésen hozott és két pontban szövegezett határozatukban foglalt alapelvekre, melyek szerint:

»1. Az erdélyi gazdasági egyesület a magyar gazdasági egyesületek országos szervezetének eszméjét üdvösnek és megvalósítandónak tartja és amennyiben ezen szövetség úgy a terhek, mint a jogokat illetőleg a belépő egyesületek megfelelő és arányos részvételén alapulna — ahhoz hozzájárul, a szövetségbe belép és azt egy erkölcsileg, mint — tehetségéhez mérten — anyagilag is készséggel támogatja.

2. A szövetséges egyesületek részvételének arányosságát egyesületünk csak abban az esetben látná megvalósítva, ha a szövetség végrehajtó-bizottságában és a nagygyűléseken az »Országos Magyar Gazdasági Egyesület« is nem a mostani tervezet szerint; egész igazgató-választmányával, hanem csupán az összes egyesületek részére megállapítandó kulcs szerinti képviselőkkel venne részt. E kulcs megállapításának leghelyesebb és legméltányosabb alapját mi a szövetség terhei viseléséhez való önkéntes hozzájárulás arányában látjuk.«

Ez alapján — és az utóbbi két pontban foglaltak lényegének fenntartásával — határozatilag kimondja az igazgató választmány, hogy bár a gazdasági egyesületek szövetségének akció-képes formában való ujjaalakítását mezőgazdaságunk ügyére nézve legelső fontosságú kérdésnek tekinti — a jelen tervezet szerinti szervezetéhez hozzá nem járult, mert:

1. A tervezet nem felel meg a III. orsz. gazda kongresszus intenciójának és arra vonatkozó határozatának, hol az idézetek szerint a most is meglevő szövetség ujjaalakításáról és alapszabályainak átalakításáról van szó és nem az »O. M. G. E.«-nek a vidék bevonásával szövetséggé való átalakításáról, mint az a tervezet világosan kimondja;

2. mert nem tartja helyesnek, hogy a szövetségbe belépő egyesületek alapszabályait egyáltalán, — de különösen oly irányban és szöveggel módosítsák, mely szabad cselekvési képességüket, függetlenségüket feltétlenül veszélyezteteti. Nem lehet ugyanis feltételezni testületektől, hogy egy életre való hasznos működésű szervezetet önként és minden kénszer nélkül állandóan ne pártolnának, de másfelől nem szabad egy ország összes testületeit oly módon lekötöni, hogy egy-, esetleg később ne-

kik nem tetsző, vagy éppen érdekeik ellen tevő szövetségek kilépni — csak felsőbb és nem mindig bizonyos jóváhagyás mellett — tudjanak.

Ezen okok alapján egyetünknek a szövetség mikénti létrehozására vonatkozó nézeteit a következő határozati javaslatban juttatjuk kifejezésre:

„Mondja ki a IV. orsz. magyar gazdaságkongresszus, hogy a gazdasági egyesületek szövetségének újjáalakítása céljából az egyesületek képviselőiből alakítandó nagygyűlés még ez évben összehívandó. Az alapelvekre nézve kívánatosnak tartja, hogy:

1. a magyar gazdasági egyesületek országos szövetsége külön alapszabályokkal és Budapesten székelő központi szervezettel alakuljon meg;

2. a szövetségbe belépés — az alapszabályokban meghatározandó — mondjuk: évi 100 forint tagsági díj és tíz évi kötelezettség mellett — közgyűlési határozattal történjék;

3. ezen tagsági kötelezettség és díj minden taggyűlésnek egyenlő jogokat biztosít.

E határozatunkat az ügy érdekében valónak látjuk az érdekelt összes egyesületeknek egyszerűen tudomására hozni s amennyiben az egyesületek az abban formulázott alapelveket előzetesen magukévá tennék, határozati javaslatunknak a IV. országos gazdaságkongresszus elébe — érdemleges elintézés végett való — terjesztésével egyetünk kiküldött képviselőit megbizuk.

Nagyvárad város közügyei.

Építkezés egy iskola udvarán.

Nagyvárad városa már hosszú évek óta bérben bírja az ev. ref. felekezettől azt a házat, amelyben az olasz-i község elemi fiu- és leányiskola van elhelyezve.

Az ev. ref. felekezet ennek a háznak a telkére akarja építeni a tervezett ev. ref. felsőbb nevelő intézetet.

Nem tudjuk, hogy most már a nőnevelő építéséhez fogtak-e vagy csak a kerítést és a harangozó dűledező lakását bontják szét, de ez ügyben tegnap Réz Mihály községi iskolai felügyelő-igazgató beadványt intézett a városhoz.

Ebben kifogásolja, hogy az ev. ref. hitközség éppen az iskola év kezdetén, az iskola udvarán nagy épület alapozást és anyagösszegyűjtést eszközöltet s ennek sok munkást foglalkoztat; amit a nagy szünidő alatt könnyebben megtehetett volna.

Réz Mihály sem az iskolaszék útján, sem közvetlen nem bír tudomással arról, hogy a növendékek szabad mozgására szükséges telken az egész szorgalmi időre kiterjedő építkezést engedélyezett volna a tanács.

A midőn ezt bejelenti, kéri a munkálatok feltülvizsgálását és megfelelő intézkedést.

A kis-kut-utczai vámos.

Kis-Kut-utczán, hogy a vám elkerülésével üzött vámcsonkítást megakadályozza, sorompót állított fel a város s Balogh János ottani lakost bizta meg feljövedelem jutaléka mellett a vámszedéssel.

Az új vámos ellen, mint irtuk, sok panaszt emeltek különösen a helybeli szőlősgazdák, mert, jogtalanul bár, ezektől is beszédte a vámot.

A városi tanács megindította a vizsgálatot s eltekintve minden panasztól, már csak azért is elbocsátotta Balogh Jánost, mert a törvényszék egy büntetőbíró kifolyólag 3 évi hivatalvesztésre ítélte.

Helyére Bordács János piaci vámszedőt alkalmazta. A vámsorompó az eddigi helyén marad, mert a város kibérelte évi 60 forint összegért a vámos lakásul szolgáló kis bódét.

Mióta a kiskut-utczai vámot felállították, a vámfelügyelő azt tapasztalta, hogy a kálvária-utczai sorompónál igen megsaporodott a vámjövedelem, mert azok, akik eddig Kiskut-utczán vám nélkül bejöttek, most nem kerülnek el másfelé, mivel csak meg kell fizetni a vámot. A megsaporodott forgalom miatt az eddig fele jövedelem helyett a bevétel $\frac{1}{3}$ -át adja a város jutalmul a kálvária-utczai vámosnak.

A virilisek névjegyzéke.

Nagyvárad város legtöbb adót fizető polgárainak névjegyzékét az 1897-ik évre már összeállították a városházán.

A névjegyzékbe felvett 62 legtöbb adót fizető közt több új nevet találunk, akik eddig nem voltak városatyák. A listában az a legnagyobb meglepetés, hogy a két éven át virilisek közül kimaradt N. Justh Sándor bekerül ismét a zöld asztalhoz.

A névjegyzék különben még meg lesz hirdetve s az illetők megtehetik ellene felszólalásaikat a kitűzött határidőben.

A város vagyonának leltározása.

Három évenként újra leltározzák a városok összes ingó és ingatlan vagyonát. Nagyvárad városánál most kezdtek meg a leltározást; az ingóságok összeírását már befejezte Kelepecz Dezső irodaigazgató, de az ingatlanok összeírása még csak a jövő héten lesz készen. A főmérnök közbejöttével a gazdasági ügyosztály teljesíti az összeírást.

Biharmegye választóinak névjegyzéke.

— A központi választmány ülése. —

Bihar vármegye központi választmánya tegnap, szombaton délelőtt tartott ülésében tárgyalta az 1897. évre összeállított választók névjegyzéke ellen beadott felszólalásokat.

Szunyog Péter alispán elnökle alatt jelen voltak: Tardy Sándor, Cziffra Gerő, Hegyesi Márton, Kovács Béla, dr. Wallner Ödön, Jerzsák István, Vidovich György, Papp János és Király Viktor.

Évenként alig néhány felszólalást adnak be a névjegyzék ellen s most 32 felszólalás és 12 név kiigazítás adott dolgot a bizottságnak. Ennek oka természetesen abban keresendő, hogy a jövő évre esik az általános választás és jobban utánna nézett a megye közönsége a névjegyzék összeírását teljesítő bizottság munkájának.

Volt olyan felszólaló is, aki egész sereg választó felvételét kérte.

A központi választmány az összes felszólalásokat latárgyalta s megreclamáltak többségét bevette a névjegyzékbe.

Egy igen fontos elvi kérdésben is megnyilatkozott a választmány, még pedig elég elhamarkodottan, mint azt bárki beláthatja.

A kérdés egy konkrét esetről kifolyólag az volt, hogy ha valaki a cenzusnak megfelelő adóval lesz megróva, de később közbejött helyt álló okok miatt adóleengedés kedvezményében részesül, választóképes-e?

Hosszabb vita fejlődött ki a kérdés tárgyalása alatt s végre a jelen voltak többsége kimondotta, hogy aki *adóleengedés folytán tényleg a cenzusnál kevesebb adót fizet, nem lehet választó*. Ebből folyólag, ha valakinek évi termését az elemi csapás tönkre teszi és ezért adóját kötelességszerűleg részben leengedik, mivel az illető tényleg nem fizeti meg a reá kívetett s a cenzusnak megfelelő adót, nem veszik fel a választók közé.

A törvényből illet kimagyarázni nem lehet. Hisz az új házak után például nem fizetünk házadót, mert az adómentes és a tulajdonost mégis a megfelelő, de tényleg nem fizetett házadóösszege után felveszik nemcsak a választók véjegyékébe, de a virilisek közé is. Több példa van erre nézve éppen Nagyvárad városánál.

Születési és halálozási statisztika.

Augusztus 23. — szept. 5-ig.

Legutolsó kimutatásunk óta, a nagyváradi állami anyakönyvvezetési hivatalhoz a következő születési és halálozási esetek lettek bejelentve:

Született 34 fiu és 28 leány, összesen tehát 62 ember.

Meghalt 18 férfi és 27 nő, összesen tehát 45 ember.

Ezek közül, a halva születettek száma négy.

Tehát legutolsó kimutatásunk óta Nagyváradon tizenhét emberrel szaporodtunk.

Az ez idő alatt elhaltak névsora a következő:

Tokody Bertalan, Nagy Simon, Pogány Mária, Zyh Mária, Tárnoky József, Fodor Julianna, Krucsó Katalin, Mikle Gyula, Bartovics Ferencz, Fazekas Ferencz, Péter Lászlóné, Elzner Lászlóné, özv. Juricskay Rudolf, Kiss Erzsébet, Várady Mária, Steisz Géza halva született leánya, Mátéh Piroška, Steinberger Gizella Vári Sándor, Schenker Berta, Végh Mihály halva született fia, Ábrahám Etelka, Szőke Mária, Demeter Lajos, Veres Imre, Kohn Aranka, Sebestyén Sándor, Bona Frzsébet, Széchy Mária, Schenker Dávidné, Kelemen Istvánné, Éder Albert halva született leánya, Schneckendorf Bernáth, Toja Demeter, Nagy Mária, Szilvási Mátyás, Reményik Julianna, Oláh Sándor, Altman Pepe (Perl), Novák Tódorné, Halmos János halva született leánya, Kirla Mari, Merzsán Mártonné, Neuman Ernő, Illés Jánosné.

EGYESÜLETEK.

A „Réti Népkör“ könyvtára. A Réten csak a tavasszal felállított „Népkör“ szép lendületnek és pártolásnak örvend. A környék polgársága naponként tömegesen keresi fel a kör helyiségét s kellemes szórakozás mellett hasznos társadalmi mozgalmak központjává válik a kör. Most rendezik be a kör könyvtárát; 300 kötet könyvet rendeltek meg egyik fővárosi könyvtárától.

SZÍNHÁZ.

ANGOT.

Megváltozott az izlés s megváltoztak a színészek is. Angot már nem tetszik az előadónak, nem is sokat gondolnak vele. Szétesett kezeik között ellapult a különben is már idejét leélt darab, S. A. I. d. o. r. Juliska (Clariette) szintelen és gyöngye volt s csak egyes részeket méltatott jóakarátára. Elfelejtette, hogy a hatás nem eső módjára keletkezik. A hatás lidérczfény, mely elfut az elől, aki kergeti. Dala nem hatottak.

Lányi Edit (Lauge) magát a diszszennanctiát képviselte. Erős tréfa volt e szerepet az ő nagyon is gyöngye vállaira bízni. Akiben tehetség, ambíció s képesség nincs, az erején felül ne vállaljon magára szerepet, melyhez első sorban nincs hangja. Ilyen foglalkozás nem való annak, akinek nincs a pályára hivatása.

Mezey Mihály (Ange Piton) üde, szép hangjával magaslott ki az előadásból s nem zavarták partnerei sem. Igen kellemes volt szerepében, K a s s a y jóízű Lochard volt.

Kantay Teréz derűtséget keltett énekével. V a r a d y Miklós állandó szerep nem tudásban és indispozícióban szenved. V e n d r e y, L e ő v e y, V a n k elég jók voltak.

Közönség nem volt nagy. sz. d.

Hirek a szinkörből. Ma két előadás lesz a szinkörben: délután a S á r g a c s i k ó kerül színre félhelyárral, a mult héti szereposztással. Gecséri pusztabíró ismét Szentgyörgyi lesz. Este Goldstein Számi. Hétfőn Zeller Károly operettje a M a d a r á s z lesz előadva, ez alkalommal a czimszerepet az új baritonista Kassay Károly fogja énekelni, a többi szereplő marad a multkori.

Az Aranyember. Jókai Mór poétikus színműve egészen leszorult a színpadról. Tekintettel a tanév kezdetére, felhívjuk az igazgatóság figyelmét e darab színrehozatalára, mely közönséget is tud vonzani, amire pedig szükség volna. Alkalom lenne egyuttal látni e darabban a színársulat eddig folyton pihentetett naivját, Fekete Rózsikát, kinek alkalma sem volt magát bemutatni a közönségnek.

Amon Margit szerződése. Előző számunkban jónak vált forrásból jelentettük, hogy Amon Margit k. a. Leszkay András aradi szinigazgatóhoz szerződött. Ezzel szemben más kitűnően tájékozott oldalról értesítenek minket hogy Amon k. a. nem szándékozik szerződni egyelőre sehova, hanem fenn akarja tartani magának a szabad elhatározást a szerződésre vonatkozólag, addig is tovább fogja folytatni tanulmányait. Amennyire sajnáljuk, hogy az előbbi hír lapunkban megjelent, épp annyira örvendünk a helyreigazításnak, a mely mindenkit meggyőz arról, hogy mily odaadással s komoly megfontolással készül Amon kisasszony arra a pályára, melyen máris annyi biztatással találkozott.

TANÜGY.

A nagyváradai községi polg. leányiskolával kapcsolatos női kereskedelmi tanfolyamba a beiratkozások f. é. szeptember hó 15—27-ig mindenkor délelőtt 10—12-ig, délután 4—6-ig az iskolai helyiségben (Korona utca) eszközöltnék.

A női kereskedelmi tanfolyamba olyan leányövéndékek vétetnek fel, kik a polgári vagy a felsőbb leányiskola 4 osztályát, vagy a felső népiskolát legalább elégséges eredménnyel végezték.

Felvehetők továbbá olyan leányok, akik a felvételi vizsgálaton igazolják, hogy van kellő előképzettségük a tanfolyam sikeres elvégzéséhez. E vizsgálat tárgyai:

1.) Magyar nyelvtan és magyar fogalmazás. Az utóbbira nézve mérték a polgári leányiskolában megszerezhető képesség.

2.) Számítan. Teljes jártasság a négy alapműveletben egész- és törtszámokkal, a hármasszabályhoz tartozó feladatok megfejtése, láncszabály.

3.) Földrajz. Különösen Európa, Ázsia és Amerika földrajza.

A felvételi vizsgálatok f. é. október hó 1-én d. e. 8 órakor tartatnak meg.

A tanfolyam időtartama 9 hónap, még pedig október 1-től június végéig.

Tandij egész évre 50 frt, melynek fele azonnal, másik fele pedig február 1-én fizetendő; beiratási díj 2 frt, értesítő és bizonyítványra 1 frt, mely szintén a beiratáskor fizetendő le.

Egész tandijmentesség egyáltalában nem adható senkinek sem, de fél tandijmentességre is csak olyan szegénysorsu gyermekek tarthatnak igényt, kik kitűnő erkölcsi magaviseletűek, legalább általános jeles osztályzatot nyernek az I. félévi értesítőben és kik szegénységüket hatósági bizonyítvánnyal igazolhatják. Beiratási díj fizetése alól felmentésnek helye nincs. A fizetés megkönnyítése céljából megengedhető, hogy a tandij havonkénti részletekben fizetessék.

Nagyváradon, 1896. szept. 6.

Rechné Bauer Zsófia.
igazgató.

Igazságszolgáltatás.

Védjegybitórlás. A budapesti járásbíró-ság 200—200 korona pénzbírságra ítélte Rosenfeld Gyula és Balázs József István gyógyító-szer-készítőket, mert Pserhofer Richard bécsi gyógyszerésznek védjegyét használták a saját maguk által készített vértisztító pilulákra. A bíróság egyúttal elrendelte, hogy vádlottak 100 forint kártérítést fizessenek Pserhofernek és a meghozott ítélet tegyék közzé a »Pester Lloyd«, »Pesti Hírlap« és a »Neue Pester Journal« című lapokba. — Az ítéletábla megváltoztató ítélet hozott és a vádlottakat 500—500 forint megfizetésére ítélte. A kuria azonban leszállította a kiszabott pénzüsszeget és csak 300—300 forint megfizetésében marasztalta el a gyógyszer-készítőket. Meghatározta még azt az összeget is, a melyre az

ítéletnek a lapokba való közzététele kerül, ne-hogy magánvádoló cicero-betűkkel szedesse ki az ítéletet petit helyett.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradai kir. törvényszék büntetőügyi osztálya, holnap, szeptember 7-én nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Megvesztegetés vétségével vádolt Drimca Benjámin bűnügye.

Lopás vétségével vádolt Szabó József és tsa bűnügye.

Gyilkosság büntetvének kísérletével vádolt Szabó Gábor bűnügye.

Lopás büntetvével vádolt Brüder József bűnügye.

Súlyos testi sértés vétségével vádolt Balogh Kálmán bűnügye.

Az ülésen Millye Gyula elnököl, jegyző: ifj. Kocsán János.

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Irta: Kincs István.

A férj és feleség lakosztályát keresztfolysó választotta el szemközt álló ajtókkal. Mikor fölérték, a férj szobájából épen mintha távozott volna valaki s egyesén Emilia szobáiba rontott. Nem ismerték már meg, hanem Gyirótné gyanította, kicsoda?

Utána akartak menni, de hogy az ajtóhoz értek, megállottak önkénytelen: zokogás hatott füleikhez. A Bogáth lakosztályába szolgáló ajtó tárva volt: a távozó nyilván nem is gondolt arra, hogy azt be is kellene vonni maga után. S a második szobában egy férfiú az alacsony könyvszekrényre dülve zokogott.

E férfiú László volt.

A két nő az első pillanatban megilletődött. Szótlan nézték azt az embert. Emilia keze reszketni kezdett Zsófiában, keblében följajdult valami, képes lett volt odasietni ahhoz a kérfiúhoz, keblére vetni magát s forró szerelmének vigasztaló gyengédségével letörölni hullott könnyeit.

Megtette már az első lépést, de Gyirótné visszavonta.

— Eredj atyád után lakosztályodba! — mondá halk, de parancsoló hangon — a többi majd elvégzem én.

Emilia engedelmeskedett. Ez a nő egy idő óta fölényt gyakorolt fölötte. Dugó léptekkel tartott szobái felé s belépett.

Csakugyan atyja volt benn. E perczen épen ki akart rohanni. Majdnem halomra nyargalta Emiliát: vonásai dultak voltak.

Hogy leányát megpillantotta, először meghökkent, majd hirtelen örömsugár derült arcán s végül ez a sugár fájó részvétté olvadt.

— Szegény leányom! — mondá az atyai szeretet megindító árnyalatával, miközben két kezét feléje terjesztette.

Emilia karjaiba borult. Sok volt neki, sok szerető szívének, mit az imént látott. Zokogni tudott volna ő is, zokogni keservesen, de könnyei, akárcsak kiszáradtak volna, nem akarták megharmatozni égő szemeit.

— Szenvedtél, tudom, sokat szenvedtél, gyermekem — mondá Gyiróty odaadó gyengédséggel megint — de megelégetten szenvedésedet. Nem vagyok már fiatalember, hanem azért karom elég erős, hogy megvédjem veled véretem, hogy bosszút álljak azon az emberen, ki ifju éltedet így megkeserítette s boldogtalaná tette gyermekem. Jer, kövess, menjünk e helyről, tudom, ég alattad ez a föld.

Emilia kifejezett atyjának ölelő karjai közül s téveteleg tekintettel nézett föl reá, mintha rosszul hallotta volna, mintha nem értené.

E pillanatban ketten jelentek meg még a küszöbön: Gyirótné és László.

Atya és leány nem vették őket észre.

— Jer leányom innen — szólt meg újra Gyiróty — a szülői ház majd kedvesebb otthonod lesz megint, majd elfeledteti minden szenvedésedet. Jer, menjünk.

Emilia nem mozdult:
— Nos nem jössz? — kérdé a megindulás fájdalomával az atya.
— Nem — volt a szilárd válasz.
— És miért nem, leányom?
— Mert szeretem őt — szólt Emilia ünnepelesen.

Gyiróty megrettent erre a szóra. Ideje se volt fölocsudni. Nyugodtan, békén kellett néznie, hogy László odarohan leányához és karjai közé zárja.

Ott dobogott a két egymásért lángoló szív egymáson. Ajkuk nem talált szavakat. Csak szemükbe lopózott egy könyv beszélt az ajkak helyett s beszédje azt mondta, hogy két szív megtalálta egymást, hogy sok szenvedés, nehéz küzdelem után összeforrtak, mint két folyó a hosszú út után összeforr.

A hátuk mögött még valaki könnyezett. Mint egy őrangyal állott ott — Gyirótné.

(Vége.)

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²⁰ reggel, 3 ¹² d. u., 1 ⁴ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyes- vonat 1 ²² d. u., szemé- lyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvo- nat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ regg. személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., szemé- lyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé ve- gyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felé ve- gyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől ve- gyesvonat 8 ²⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Kót-Gyoma felé szemé- lyvonat 7 r., vegyes- vonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felől ve- gyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este
Püspök- és Felix-für- dő 8 ³⁰ reggel, 4 ⁴⁵ d. u., 7 ²⁰ este, 6 ⁴⁰ * reggel 2 ⁰⁵ * d. u. 9 ¹⁰ * este.	Püspök- és Felix-fürd- ő 10 ¹⁰ d. e., 6 ²⁰ este, 8 ⁵⁵ este, 8 ¹⁵ * reggel 3 ¹⁷ * d. u., 10 ⁵⁴ * este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

TÁVIRATOK.

Király urunk a hadgyakorlaton.

Lemberg, szept. 5. (Saját tudósítónk táv.) Ő Felsege teljes megelégedését fejezte ki a gácsországi hadgyakorlatok folyamata s eredménye fölött. — Itt szállongó hírek szerint több orosz kémet fogtak el. Azt is hírlik, hogy a czár bécsi látogatása után Oroszországban agresszív jelentőséget tulajdonítanak eme gyakorlatoknak, melyek az orosz-török határ közelében folytak.

A czári pár Németországban,

Boroszló, szept. 5. (Saját tud. táv.) Az orosz czári pár ma d. u. ide érkezett; a pályaudvarban Vilmos német császár és neje Augusztia császárné fogadta. A bevonulásnál nagy tömeg üdvkiáltással fogadta a fejedelmi vendégeket. Este disztrakoma volt, melyen a két uralkodó egymást felkészöntötte. A czári pár hétfőig itt marad.

A kassai dóm fölszentelése.

Budapest, szept. 5. (Saj. tudósítónk táv.) Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter ma reggel számos képviselő kíséretében Kassára utazott a holnapi fölszentelési ünnepre. Ott ma délután nagy ünnepséggel fogadták. A miniszter Aubics püspökhöz szállt. Estefelé a városházán

küldöttségeket fogadott és különösen kiemelte, hogy Kassa ellenzéki képviselőt küld a törvényhozó testületbe. E nyilatkozat általános megütkezést keltett.

Millennáris ünnep Szegeden.

Szeged, szept. 5. (Saját tudósítónk távir.) Város díszben ragyog. Dessewffy püspök négy óraker ideérkezett a Szentháromság-szobor felszenteléséhez. Cappa Maiort vasutnál Pálffy polgármester fogadta, kinek megköszönte a szíves fogadást. Azután a nőegyletbe beszélt. A miniszterek képviselői szomszéd törvényhatóságok képviselői holnap reggel érkeznek ide.

Magyar tudós halála.

Budapest, szept. 5. (Saj. tudósítónk távir.) Morgó Tivadar dr., egyetemi rendes tanár s akadémiái tag meghalt a közeli sz.-lőrinczi nyaralójában. A nagy természettudós különösen a protoplazma kérdésében határozottan elítélte mindig Darwin ismeretes elméletét.

Sikkasztó hadbiztos.

Budapest, szept. 5. (Saját tud. távir.) A B. N. írja: Óriási szenzáció Kassán. Egy közhadseregbeli hadbiztos őrnagyot 3—4000 forint sikkasztásért letartóztatta a hadbíróóság. Neve: Weitl Lőrincz. Felesége egy fővárosi ügyvéd által férje szabadonbocsátásaért kérvényezett ide hadbíróóság átirata szerint a letartóztatást fentartják.

KÖZGAZDASÁG.

Az alvó szemzés.

Itt vannak az alvó szemzés végső napjai. Általánosan el van ismerve, hogy ez a legjobb, legtökéletesebb nemesítési mód. A nagy faiskolák is főleg ezen nemesítéssel állítják elő ojtványukat.

Az alvó szemzés a legerősebb, legszebb ojtványokat szolgáltatja.

Az ősszel megfogamzott s az alánnyal összeforrott nemes szem tavasszal korán indul, teljes erővel fog a növekedéshez, gyertyaegyes hajtást hoz, a tavaszi ojtásokat esőben és szépségben többnyire messze tulszárnyalja. Maga a nemesítési művelet is sokkal gyorsabb egyszerűbb és tisztább, mint a tavaszi ojtás. Ojtóviasz nem szükséges, elesik tehát a folytonos kenetelés, tapasztgatás, mi — hacsak jó folyékony ojtóviaszszal nem dolgozunk — kivált hűvösebb időben nem a legkellemesebb mesterség. Az okozott seb a legkisebb, mit csakhamar beforr az ojtvány.

Ezen nemesítési mód mellett mit sem vágnak le ősszel a vad alányból, mert a nemes szemnek nem szabad hajtani ősszel, hanem csak következő tavasszal s csak ott tisztítjuk meg az alanyt, hol a nemes szemet behelyezzük. Jó e tisztogatást egykét héttel előbb végrehajtani.

Hogy mikor végezzük az alvó szemzést? Az főleg az alanytól függ. Az alany nedvkeringési állapotától. A nedvkeringésnek még kell oly élénknek lenni, hogy az alany jól feladja héját, de oly erősnek már nem szabad lenni, hogy a fa buja növekedést mutasson. Természetes, az időjárástól is sok függ. Ha már nem válik vagy roszszul válik fel a fahéja ugy nem lehet vagy igen nehezen lehet szemzeni s a siker nem lesz kielégítő; ha pedig még a fa nagy nedvbőségben van, erősen nő, ugy hasztalan helyezettük bele a nemes szemet, hiába is fogamzott meg, mert a fa ereje kinövi, kidobja a nemes szemet, mely erőre kapni nem képes, lépést tartani a vad fejlődésével nem tud, elcsenevészedik, kihál.

Többnyire augusztus hava a legalkalmasabb ideje az alvó szemzésnek, de némely bujább alanyok esetleg szeptember elején szemezhetők a legsikeresebben.

Miután a legszebb ojtványokat ugy nyer-

jük, ha lehetőleg a földhöz közel nemesítünk, kár a vadoncokat megvastagodni, elvétni engedni. A fiatalabb vadoncok még meglehetősen egyenlően fejlődnek, miáltal alkalmasabbak a szemzésre. Két éves korukban általában szemezhetők a vadoncok, némely csemeték (mandula, őszibarack) már első éves korában.

Inkább valamivel korábban szemezzünk, mint később, mert így a nem sikerült szemzések még pótolhatók lesznek. Az új szemet a régi felett vagy alatt amint a héj alkalmasabb, helyezük be. Szabály, hogy a körte hamarabb szemzendő, mint az alma; az alma tovább adja fel a héját.

A nemes szemtől csak az kívántatik meg, hogy az jól megérett is szépen kifejlődött legyen. Az nem szükséges, hogy a nemes szem héja elváljon; a szemzés azon kevés fával együtt eszközöljük, mi a nemes szempajzson maradt, e fásrészt lefeszegetni nemcsak nem szükséges, de határozottan káros; mert megrongcsoljuk a metszlap simaságát, néha kimozdítjuk a nemes szem csiráját, míg a fásrészt faragjuk, megbarnul a metszlap; holott arra kell törekedni, hogy minél simább metszlap mellett (éles kés) minél gyorsabban rakjuk be a szemet. Az a kis fásrészt sohasem volt a fogamzás akadály.

A bekötözésbe alkalmas a raffia. Arra nagyon kell vigyázni, hogy a köteléket idővel meglátsuk; mert különben erősen bevág az alanyba s elnyomorítja a nemes szemet is.

A szemet az alany éjszakai oldalába legjobb tenni. Az eredmény jobb. Sem a fogamzás idejében, sem télen vagy tavasszal a nap-sugár rásütése nem válik előnyére a nemes szemnek.

Különösen az almánál kell vigyázni, hogy szép, nagy, egészséges szemeket használjunk. A legsilányabb szemei ugyanis az összes gyümölcsök közt az almának van; miután pedig a szemzésnél munkálatunk összes sikere egyetlen egy szemtől van feltételezve, különös gondal szükséges a legfelettebb szemeket kikeresni. Aki ismeri a vesszőszemzést s elegendő nemes vesszeje van, annak igen ajánlható az almának vesszőszemzés útján történő nemesítése. Ősszel természetesen csak végrügygyel bíró nemesvessző használható.

A megeredt nemes szem felett tavasszal elmeteszetik a vad alany. Igen üdvös ilyenkor a szem felett egy kis csonkot hagyni, melyben hozzákötjük a nemes hajtást. Ez védi a zsenge vesszőt s egyenes növekedést biztosítja.

Mártonfalvi.

— Sertés Aspangba. Nagyvárad város kapitányi hivatal a földmivélsügyi m. kir. miniszter 46880/896. számú leirata folytán közhirre teszi, hogy darabonként legalább 120 kg. élő-sulyu egészséges sertéseknek Magyarország és Horvát-Szlavonország járványmentes területéről Aspang városba szállítása meg van engedve.

Terménytőzsde.

Budapest, szeptember 5.

B u z a tavaszra, bácskai	6.95
» tavaszra, északi	6.97
» szeptember-októberre, bácskai	7.23
» szept.-okt.-re északi	7.25
R o z s tavaszra bácskai	6.82
R o z s tavaszra, északi	6.84
T e n g e r i, junius-juliusra, bácskai	4.00
» jun.-jul.-ra, északi	4.02
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.95
» aug.-szept.re, északi	11.05

Bécs, szeptember 5.

B u z a tiszai	7.50—7.80
» bánási	7.15—7.70
» bácskai	7.15—7.55
» szokványáru őszre	7.19—7.21
B u z a szokványáru tavaszra	7.55—7.51
R o z s tiszavidéki	6.80—6.90
» szokványáru tavaszra	0.00—0.00
» szokványáru tavaszra	0.00—0.00
T e n g e r i magyar	6.35—7.37
Z a b, magyar kereskedelmi	0.00—0.00

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. szept. 5.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.25
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	101.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italméresi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.—
Oszták járdék papírban	101.75
Oszták járdék ezüstben	101.25
Oszták járdék aranyban	123.25
Oszták korona járdék	101.—
1860. oszták államsorsjegyek	144.50
Oszták magyar bankrészvény	950.—
Magyar hitelbank részvény	406.50
Oszták hitelintézeti részvény	364.05
Oszták-magyar államvasúti részvény	372.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.48
Német birodalmi márka	58.60
London vista	119.55
Páris vista	47.15
20 márkás arany	11.75

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Vasárnap, 1896. szeptember 6-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

k é t e l ő a d á s.

Délután 4 óraker félhelyárakkal:

S Á R G A C S I K Ó.

Népszínmű 3 felvonásban.

Kezdeté 4 óraker, vége 6-kor.

Este 7 óraker rendes helyárakkal:

U t o l s z o r

G O L D S T E I N S Z Á M I,

az új honpolgár.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Kezdeté 7, vége 10 óraker.

Előkészületen:

B O Z Ó T I M Á R T A.

Színmű 3 felvonásban,

B É N I B Á C S I.

Bohózat 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a volt

Temesvári

sörccsarnokot f. év szeptember 1-től átveszem és azt szeptember 6-dikán kitünő cigány-zene mellett

SÖRFORRÁS

czimmel megnyitom.

Jó étellekről és italokról mindenkor gondoskodom.

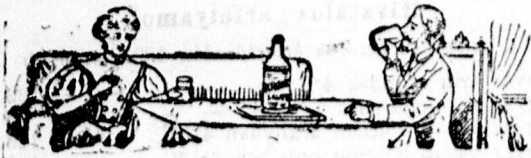
A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérem

tisztelettel

175 3—3

Spetkó József

Ugyanott teljes-ellátásra — külön-épületeen — vidékről iskolába járó gyermekeket elvállalok; erre annál is inkább alkalmas e helyiségem, miután ugy areál, mint a polgári iskola tőzsomszédságában van. Értekezhetni Knapp-ház, Nagy-Piacz-tér.

Krondorfi savanyuviz.

Stefánia trónörökösné forrás.

— **Kitünő gyógyviz,** —
kedvelt asztali viz.

Nagyváradon: Kádár és Kiss, Janky Antal és ifj. Popper
113 6-18 József uraknál kapható.

Szőlő-eladás.

Szőlő mint a legjobb gyógyszer az egészség fenntartására.

Van szerencsém mindazokkal tudatni, akik a legkedveltebb csemege-szőlőt első kézből óhajtják üde állapotban beszerezni, hogy nálam mindennap frissen szedett állapotban 5 kilónkénti megrendelésnél házhoz küldve a következő árakban kapható, u. m.:

I-ső rendű csemege-szőlő 12 válfajban, érés szerint **40 kr.**

II-od rendű csemege-szőlő **35 kr.**

III-ad rendű vegyes **30 kr.**

A megrendeléseket Oláry J. cégnél kérem előtte való nap feladni pontos utca és házszám megjelölése mellett, mivel a szőlőt a reggeli órákban szedjük le.

N. Justh Sándor,
szőlőbirtokos.

181 3-3

A Nagyvárad-Szöllősi Gőz-Sörgyár VENDÉGLŐJE

a WÖBER-szállodában Nagyváradon.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a nagyvárad-szöllősi sörgyár-vendéglőt a „Wöber-szállodában“ átvettem és azt

folyó hó 6-án, vasárnap ünnepélyesen megnyitom

Mindenképen arra fogok igyekezni, hogy a pontos és előzékeny kiszolgálás, valamint a **konyhaszat** terén szerzett tapasztalataimat ezen üzletben kiválóan érvényesítem.

A kitünően izletes és e mellett igen jutányos áru **magyar konyhájú ételeket**, nemkülönben a tisztán kezelt kitünő **italokat**, ugyszinte az elismert **nagyvárad-szöllősi**

„László sört“

mindenkor pontosan és frissen fogom kiszolgálni.

A n. é. közönség minél nagyobb mérvű szives pártfogását kérve maradok alázatos szolgája

Keckeméthy István,

a nagyvárad-szöllősi gőz-sörgyár vendéglő bérloje
a Wöber-szállodában Nagyváradon

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
FONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK.

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGO
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktara. * * * * *

Kitünő minőségű, czégünkkel ellátott aczéttollak.